

Täysistunto

Tiistai 4.3.2025 klo 14.01—17.28

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 212/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä tässä ajassa käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa, ja esittelypuheenvuoro, ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.04 Opetusministeri Anders Adlercreutz (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Esitän tänään eduskunnalle säädettävän lain perusopetuslain muuttamisesta. Tällä esityksellä rajoitamme mobiililaitteiden käyttöä koulupäivän aikana. Lisäksi vahvistamme opettajien ja rehtoreiden toimivaltuutta puuttua opetusta häiritsevään mobiililaitteen käyttöön. [Ben Zyskowicz: Hyvä!]

Puhelimen käytön rajoittamisen tarkoituksena on vahvistaa ja parantaa oppilaiden keskittymistä opetukseen ja koulujen työrauhaa. Esityksellä vahvistamme myös aluehallintovirastojen toimivaltuuksia koulujen laillisuusvalvonnassa siten, että aluehallintovirastot voisivat ottaa myös oma-aloitteisesti tutkittavaksi, onko perusopetuslaissa tarkoitettu opetus järjestetty lainmukaisesti. Esityksellä edistämme myös liikunnallista elämäntapaa lisäämällä perusopetuslakiin esi- ja perusopetuksen tavoitteeksi liikunnallisen elämäntavan edistämisen.

Ärade talman! Vi föreslår nu att lagen ändras så att elevernas användning av telefoner under lektionstid endast tillåts i vissa fall. Dessutom föreslås att skolorna ska utfärda ordningsregler för användning och förvaring av digitala enheter under arbetsdagen. Regionförvaltningsverket ska enligt förslaget också på eget initiativ kunna undersöka om utbildningen har ordnats lagenligt. Därtill föreslås att en fysiskt aktiv livsstil fogas till målen för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.

Arvoisa puhemies! Puhelimet vievät tällä hetkellä liikaa aikaa nuorten ja, kyllä, myös monen aikuisen arjessa. Erityisesti kouluissa tarvitaan selkeät säännöt sille, mikä on hyväksyttävää. Tässä lainsäädäntö on jäänyt jälkeen todellisuudesta, mutta nyt korjaamme tämän. Oppitunnin aikana ei ole tarkoitus, että istutaan tuijottamassa puhelinta. Ehdotamme,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

että mobiililaitteiden käyttö olisi sallittua oppitunnilla vain opettajan tai rehtorin luvalla oppimistarkoitukseen tai terveydenhoitoon. Esityksellä ei rajoiteta kännyköiden käyttöä silloin, kun se on apuvälineenä esimerkiksi vammaisen oppilaan opiskelussa.

Ehdotus ei tarkoita sitä, että olisimme kääntämässä selkäämme digitaalisille välineille kouluissa tai että vähätteisimme digitaalisten taitojen tarvetta. Niitä tarvitaan edelleen, ja ne ovat jatkossakin osa opetussuunnitelmien mukaista opetusta. Tällä haluamme rajoittaa nimenomaan laitteiden häiritsevää käyttöä oppitunneilla. Kun uutta tietoa vilahtaa ohi näyttöllä jatkuvalla syötöllä ja se aika, jonka käytät yhteen asiaan kerrallaan, on muutama sekunti, menetät lopulta kyvyn keskittyä ja omaksua tietoa. Ja tiedämme sen, että tietojen omaksuminen ja keskittymiskyky ovat aivan keskiössä, kun opitaan uutta.

Koulussa opitaan myös sosiaalisia taitoja, ryhmässä toimimista ja seurustelemaan muiden kanssa. Se ei onnistu, jos istuu ja tuijottaa puhelinta. Sen takia koulujen on myös laadittava järjestyssäännöt puhelimien ja muiden mobiililaitteiden käytöstä ja säilytyksestä muulloin kuin oppituntien aikana eli välituntien, ruokailun ja erilaisten siirtymisten aikana. Järjestyssääntöjen laatiminen ei olisi enää kouluille vapaaehtoista vaan velvoittavaa. Tämä on iso muutos verrattuna nykytilaan. Tämän jälkeen jokaisessa koulussa on määrätävä, miten mobiililaitteita käytetään ja miten niitä säilytetään koko koulupäivän aikana.

Ärade talman! Syftet med det här förslaget är att vi ska få bort den störande användningen av digitala enheter. Tyvärr ser vi från undersökningar att digitala enheter stör arbetsron under lektionerna. I den senaste Pisa-undersökningen undersöktes elevernas syn på arbetsron under matematiklektionerna. Av de finländska eleverna svarade 41 procent att deras användning av digitala resurser stör deras koncentrationsförmåga. Arbetsron under matematiklektionerna korrelerade också med elevernas upplevda matematikängslan. Ju bättre eleverna upplevde arbetsron på matematiklektionerna, desto mindre matematikängslan upplevde de.

Samtidigt ska vi minnas att även om många elever upplever att användningen av digitala enheter stör, är de enligt Pisa-undersökningen också till nytta för lärandet. Resultaten visar att de elever som uppgav att de inte alls använder digitala resurser i inlärningsituationerna i skolan klarat sig betydligt sämre i matematik än de som använder sig av dem till en del, men högst två timmar per dag. Här ser vi att det finns positiva följder av att använda digitala material och resurser, men att en för stor användning leder till minskad koncentration. Jag är helt övertygad om att den här ändringen vi nu föreslår kommer att medföra många positiva effekter i våra skolor och öka arbetsron, och i dessa dagar är det precis vad vi behöver.

Olen vakuuttunut siitä, että tämä muutos parantaa oppimisen rauhaa luokissa. Se varaa aikaa muuhun kuin kännykällä näpräämiseen. Toivon, että se lisää oppimistuloksia. Toivon, että se lisää lukemista. Toivon, että se parantaa sosiaalisia taitoja oppilaiden osalta, ja toivon myös, että koulut käyttävät sitä mahdollisuutta, minkä tämä laki tarjoaa, myöskin rajoittamaan käyttöä oppituntien välissä eli välituntien aikana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Ilmeisesti on tarve käydä lyhyttahtista keskustelua, joten pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää minuutin puheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Haatainen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

14.10 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kännykkälaki on tervetullut. Kouluista tulee viestiä, että opettajat tarvitsevat selkänokaksi, tueksi, lainsäädäntöä, jolla voidaan siellä kouluissa päättää mobiililaitteiden ja kännyköitten käytöstä, ja nythän tämä tulee näitten järjestyssääntöjen kautta. Itse korostaisin sitä, että on hyvin tärkeää, että vanhemmille järjestetään keskustelu- ja tiedotustilaisuuksia ja myös oppilaat osallistetaan mukaan tähän, jotta kaikki ymmärtävät, miksi tätä tehdään. Kiellot herättävät usein vastustusta, mutta jos ymmärretään, miksi koulutyötä pitää rauhoittaa kännyköitten osalta, niin sitten varmasti kaikki sujuu paremmin.

Me tiedämme ihan tutkimustietojen mukaan, että liiallinen mobiililaitteiden ja kännyköitten käyttö heikentää oppimistuloksia tai se vaikeuttaa keskittymiskykyä. Siitä syystä on tärkeää, että niitä käytetään vain siinä tilanteessa, kun opettaja katsoo, että se sen oppimisen kannalta on tärkeää jonkun tehtävän tekemisessä ja niin edespäin. [Puhemies koputtaa] On myös tärkeää, että opitaan järkevään käyttöön eli siihenkin perehdytetään [Puhemies koputtaa] lapset jo koulussa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkomaa.

14.11 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri, mainiota, että tämä lakiesitys on nyt eduskunnassa. Noin neljäsosa maailman maista on jo kieltänyt kännykän käytön kokonaan kouluissa. Unesco suosittaa valtioita säätelemään digitaalisia laitteita kouluissa. On hyvä, että nyt Suomessa toimitaan. On mainiota, että tässä ovat myöskin välitunnit mukana. Se on hieno mahdollisuus, ja toivon, että koulut sitä todella käyttävät, koska sosiaalisia taitoja ja liikkumista opitaan myöskin vuorovaikutuksessa ja siellä koulussa.

Mutta lapsen päivä on kokonaisuus, ja kysynkin: oliko harkinnassa se, että myöskin perusopetuslain mukaiseen aamu- ja iltapäivätoimintaan tuotaisiin nämä samat säädökset? Lasten päivä on kokonaisuus, ja Suomessa lapset saavat erittäin varhain puhelimet ja ruutu-aika ylittää valtaosalla lapsista sen, mikä on terveellistä. Onko mahdollista, että ministeri miettisi tätä tai ehkä eduskunnassa pohdittaisiin, että laajennettaisiin tämä sama rajoitus myöskin sinne aamu- ja iltapäivätoimintaan?

Kiitos tästä lakiesityksestä. Uskon, että tämä vaikuttaa merkittävästi lasten hyvinvointiin ja ennen kaikkea lasten ja nuorten oppimistuloksiin. Ne meidän [Puhemies koputtaa] on saatava noususuuntaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

14.13 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen oppimistulokset ovat laskeneet, työrauha kouluissa on heikentynyt, ja yhä useampi nuori kärsii keskittymisvaikeuksista. Näihin ongelmiin meillä on yksi selkeä ratkaisu, ei toki kaiken kattava mutta vaikuttava, eli kännykät pois koulupäivän ajaksi. Hallitus ottaa askeleen oikeaan suuntaan esittämällä, että mobiililaitteiden käyttöä rajoitetaan oppitunneilla. Tämä on erinomainen alku mutta ei vielä riittävä.

Puhemies! Kansainvälinen tutkimus tukee kännykkäkieltoa. Useat kansainväliset tutkimukset osoittavat, että jo yli tunnin päivittäinen kännykän käyttö koulupäivän aikana heikentää merkittävästi oppimistuloksia. Pisa-tutkimuksen mukaan suomalaisoppilaat kokevat digilaitteiden häiritsevän oppitunteja enemmän kuin muissa OECD-maissa keskimää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

rin. Tämä näkyy erityisesti matematiikan oppimisessa, jossa oppilaiden tulokset ovat laskeneet hälyttävästi.

Jos haluamme nostaa Suomen takaisin oppimisen kärkimaaksi, tarvitsemme kouluissa selkeät rajat kännykän käytölle. Pelkästään puhelimen läsnäolo heikentää keskittymiskykyä, ja sillä on yhteys koulu-uupumiseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

14.14 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tälläkin hetkellä on perusopetuslaissa säädetty, että kaikki vempeleet ja asiat, mitkä koulun opetusta häiritsevät, voidaan ottaa pois oppilailta. Eli tämä lakimuutos on tärkeä viestinnällinen operaatio, niin että jokainen varmasti sitten tietää siellä kouluissa, että näin todella voi tehdä, mutta hyvin monissa kouluissa tämä asia on jo hallinnassa. [Kokoomuksen ryhmästä: Eikä ole!] Nyt ehkä eniten kysymys on välitunneista, joissa ei käytännössä muutu mikään, eli edelleen järjestyssäännöissä voidaan välitunneilla kännykän käyttöä rajoittaa. Kysynkin ministeriltä, olisiko kuitenkin voinut välitunneilla käyttöä rajoittaa tiukemmin ihan lain kautta.

Liikunnallisen elämäntavan lisääminen on hyvä asia, mutta olisi hienoa, jos siihen saataisiin myös reilusti rahoitusta, jotta se todella voi tapahtua, [Puhemies koputtaa] jotta Liikuvat koulut saavat jatkoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

14.15 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille, että esitys on nyt täällä eduskunnan käsittelyssä.

Kuten tässä jo edellinenkin puhuja totesi, niin näkisin myös hyvänä, että myös välituntien osalta, etenkin alakoulussa, otettaisiin tämä kännykkäkielto jo lain tasolla käyttöön.

Aivotutkijat tosiaan toteavat, että someriippuvuus, kännykkäriippuvuus, on iso ongelma meidän lapsilla ja nuorilla tällä hetkellä. Se aiheuttaa huonoa unen laatua, keskittymisvaikeuksia ja rauhattomuutta koulussa. Mutta me tarvitaan tähän muitakin ratkaisuja kuin kännykkäkielto koulussa. Meidän pitäisi päästä säätelemään näitä sosiaalisen median koututtavia algoritmeja. Meidän pitäisi päästä säätelemään myös sitä somen sisällön valvontaa.

Saan aika usein nuorilta palautetta, että he itse toivoisivat, kysyvät sen perään, että voitko tekiä sen TikTokiin. He näkevät, että omien ystävien ajattelu muuttuu, ja kokevat siitä suurta huolta. Toivon, että EU-tasolla pystyttäisiin myös tähän puuttumaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

14.16 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kännykät voivat olla hyvä opetusväline, mutta entisenä opettajana tiedän, että ne ovat myös häiritseviä siellä luokassa, ja oleellista minusta onkin, että vaikka nämä järjestyssäännöt jo nyt kouluissa mahdollistavat sen, että voidaan rajoittaa kännyköiden käyttöä, niin tämä toive laajempaan rajoittamiseen on tullut nimenomaan opettajilta. Opettajat ovat puhuneet siitä, että se häiritsee opetustyötä, jolloin tälle varmasti on olemassa myöskin perusteita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

Minusta on hyvä ottaa huomioon kuitenkin se, että kännykät tulevat olemaan osa nuorten arkea ja samalla myös kaikki erilaiset sosiaalisen median alustat. Minusta edustaja Hopso nosti hyvin esiin tämän algoritmien sääntelyn ja sen, että me tarvitaan vahvempia toimia myös tästä näkökulmasta ja totta kai myös lisää aikuisia kouluihin.

Edustaja Koponenkin sanoi jotakuinkin niin, että tämä on hyvä alku, ja peräänkuuluttaisin myös sitä, että pidetään kiinni koulutuksen resursseista, eli toivon ja vetoan, että näitä 75 miljoonan leikkauksia, joita ei ole vielä kohdennettu, ei opetukseen ja koulutukseen kohdennettaisikaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

14.17 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, ärade fru talman! Inledningsvis vill jag tacka ministern för presentationen och att du har tagit hit den här lagen. Ändring kring det här är någonting som är efterlängtat av många för att få arbetsro i skolan, öka koncentrationen för barnen, men också förhoppningsvis förbättra studieresultatet på sikt, för vi vet ju att våra Pisa-resultat inte är de allra bästa.

I det här sammanhanget vill jag också konstatera att det skiljer sig en hel del mellan skolorna här. I en del skolor är inte det här ett problem, men nu ges det ändå ett verktyg till att kunna agera.

Tosiaan digilaitteita pystytään käyttämään mutta ohjatusti nyt tulevaisuudessa esimerkiksi matematiikassa, jos halutaan, mutta tämä antaa enemmän mahdollisuuksia rehtorille ja opettajalle, ja se on hyvä asia.

Hyvä asia on myös tämä liikunnallinen elämäntapa ja se, että se nostetaan nyt sitten eri tasolle. Kiitos siitä, että se nostettiin esille tässä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

14.18 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös omasta puolestani kiitän tästä esityksestä, erittäin hyvä.

Ministeri mainitsikin tuossa puheessaan, että vammaisten lasten sairauden takia tarvittava kännykkä on näissä poikkeus. Toivon sitä, että poikkeustilanteet esimerkiksi diabeetikolasten kohdalla, joiden verensokeria täytyy seurata, samoin sitten tarvittavaa insuliinia ja hiilihydraatteja — ja myös vanhemmat ovat kännykällä yhteydessä tämän lapsen kännykän kautta ja pystyvät seuraamaan esimerkiksi alakouluikäisen lapsen tilannetta — hoidetaan myös hienotunteisesti, niin ettei lapselle tule ikään kuin ylimääräistä leimaa siitä, että hän on nyt sitten se ainoa, jolla se kännykkä siellä koulussa on. Toisaalta on tärkeää myös, ettei turhaa byrokratiaa tehdä vaan ihan kertaluontoisella anomuksella hoituu pysyvästi esimerkiksi diabeetikkolapselle kännykkälupa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

14.20 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Häiritsevään käyttöön on voinut puuttua aiemmissakin vaiheissa, mutta oikeusasiamieshän on linjannut, että muuhun ei ole voinut puuttua. Nyt voi ennaltaehkäisevästi — kiitos opetusministeri Adlercreutzille tästä esityksestä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

On hyvä, että puhelimet sallitaan opetustilanteissa, sillä tänäänkin on kerrottu, että yli puolet 13—18-vuotiaista saa kaikki uutisensa TikTokin kautta ja vuonna 23 nuorten tärkein uutismedia tai -alusta oli TikTok. Eli meidän pitää samaan aikaan huolehtia siitä, että lapset ja nuoret oppivat käyttämään niitä oikein ja vastuullisesti, mutta sitten estää se, että niitä käytetään kiusaamiseen, häiritsemiseen ja muuhun.

Tämä esitys on erittäin tarpeellinen ja tärkeä meidän koulujen työrauhan palauttamiseksi, ja itse toivon, että tätä käytetään myös välitunneilla.

Arvoisa opetusministeri, lämmin kiitos myös siitä, että liikunnallinen elämäntapa tuodaan mukaan nyt koulujen arkipäivään [Puhemies koputtaa] vielä erikseen auki kirjoittaen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

14.21 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos opetusministerille, että tämä kännykkälaki vihdoinkin on meillä käsittelyssä täällä salissa. Perussuomalaiset ovat ajaneet tätä kännykkäkieltoa kouluihin jo usean vuoden ajan, ja me tuemme sitä näkemystä, että myös välituntien osalta tämä kännykkäkielto pitäisi saada voimaan.

Monissa maissa on jo Suomea laajempia kieltoja varsinkin alakouluissa, ja ongelmaan on herätty viime vuosina todellakin. Myös Ruotsi on tiukentamassa lainsäädäntöä niin, että mobiililaitteet kielletäisiin työpäivän ja välituntien ajalta 1.—9.-luokkalaisilta.

Me olemme oikeastaan antaneet tämän tilanteen luisua liian pitkälle. Aikuiset eivät ole ottaneet vastuuta asiasta, ja nyt on sen aika. Mikään aivotutkimus tai tällä hetkellä tieteellinen tutkimus ei tue sitä, että kännyköiden pitäisi olla käytössä välitunneilla. Eli on täysin selvää kaiken tieteellisen tutkimuksen perusteella se, että välitunnit pitää rauhoittaa sosiaaliselle vuorovaikutukselle, [Puhemies koputtaa] leikille ja liikkumiselle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

14.22 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä yhtyä myöskin näihin kiitoksiin, ja kiitos hallitukselle, että olette tuoneet tämän esityksen.

On tosiaankin aikuisten vastuulla huolehtia siitä, että lasten ja nuorten tulevaisuus voi hyvin, ja tietenkin meidän on huolehdittava myöskin siitä, että kouluissa keskitytään oppimiseen. Kuten ministeri tuossa hyvin totesi, tälläkin hetkellä pystytään järjestyssääntöjen avulla hyvin paljon tekemään, ja monet koulut näin toimivat, ja monet oppilaat näin toimivat. Siitä huolimatta tarvitaan myöskin näitä yhteisiä järjestyssääntöjä.

Ehkä huoleni on se — tämä laki on tärkeä ja hyvä ja erittäin tervetullut — kuinka paljon se antaa lisäarvoa nykytilanteeseen, ja siitä meidän on sitten yhdessä ja yhteisesti huolehdittava. Kuten tässä keskustelussa on hyvin tullut ilmi, se, mitä koulussa tehdään, on koulun vastuulla, mutta se, mitä vapaa-ajalla tapahtuu, on vieläkin isompi kysymys, ja siinä tietenkin tarvitaan erittäin merkittävää ja tärkeää yhteistyötä erityisesti koulujen ja kodin ja vanhempien välillä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska.

14.23 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Hienoa, että tämä laki nyt vihdoinkin on täällä talossa. Sitä on odotettu jo edellisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

opetusministerin aikana, mutta nyt tämä opetusministeri laittoi tuulemaan. [Välihuutoja oikealta]

Mutta yksi kysymys: On jäänyt nyt epäselväksi tämä, että kun on haluttu, että tämä koskee oppitunteja, ja sitten täällä on perussuomalaisten rivistä nostettu sitä, että pitäisi olla koko koulupäivän ajan — niin kuin itsekin edustan sitä kantaa — niin miksi hallitus nyt päätyi tähän, että ainoastaan oppitunnit mennään tällä laajemmalla tulkinnalla ja sitten välitunnit katsotaan harmaalle alueelle eli järjestyssääntöihin. Nythän ollaan nähty, että harmaan alueen järjestyssäännöt ovat olleet olemassa jo, ja jotkut koulut ovat niitä toteuttaneet, jotkut eivät. Käykö tässä nyt niin, että ensin mennään oppituntien osalta ja myöhemmin tulee sitten lainsäädäntö, joka tekee niin kuin perussuomalaisetkin ovat esittäneet, että koko koulu ja päivä? [Sanna Antikainen: Suattaapi olla, suattaapi olla näin!] Kun itse edustan sitä, niin eikö nyt olisi voitu tuoda kuitenkin esitys, joka koskee koko koulupäivää, ja antaa ne selkeät ohjeet niille opetuksen järjestäjille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Castrén.

14.24 Maaret Castrén kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Jag vill först och främst tacka ministern för detta fina initiativ.

Minä haluaisin tässä tuoda vielä tarkemmin esille sitä, mikä tässä toisessa lain osassa on, eli liikunnan edistämisen tärkeyttä. Aivoterveydelle tällä on todella iso merkitys. Meidän lapsistamme, 15-vuotiaista, 30 prosenttia liikkuu suositusten mukaan, ja me tiedetään tutkimuksiin perustuen, että liikkuminen auttaa matematiikan oppimisessa ja keskittymisessä ja lieventää psyykkisiä ongelmia vähentäen ahdistuneisuutta ja masentuneisuutta. Lapset, jotka liikkuvat, viihtyvät paremmin koulussa. Ja tämä edistää myös liikunnan harrastamista koulupäivän yhteydessä ja lasten välistä yhdenvertaisuutta, vahvistaa yhteenkuuluvuutta ja vähentää yksinäisyyttä. Toivoisin, että tässäkin asiassa sekä kodit että koulut, både på finska och på svenska, lähtisivät tekemään oikeasti töitä. Lapset tarvitsevat liikuntaa, ja meidän tehtävämme on se heille kertoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

14.25 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kännykät saadaan viimein koulutyöstä pois. Oppilas saa jatkossa käyttää omaa mobiililaitettaan vain oppimistarkoitukseen tai terveydenhuoltoonsa. Koulun on laadittava järjestyssäännöt puhelimen käytöstä ja säilytyksestä koulupäivien aikana, mikä tarkoittaa siis oppitunteja, välitunteja, ruokailua ja siirtymiä paikasta toiseen. Järjestyssäännöillä voidaan puhelimen käyttö rajata vaikka vain yhteen välituntiin. Järjestyssäännöt mahdollistavat paikallisten tarpeiden huomioon ottamisen. Opetushallituksen tulee mielestäni tässäkin asiassa ohjeistaa kouluille järjestyssääntöjen tekeminen, niin että pääasiat ovat joka puolella Suomea yhteneväiset.

Mobiililaitteiden kieltäminen koulutyöskentelyssä tuo positiivisia vaikutuksia oppimisessa suoriutumiseen ja oppitunnilla keskittymiseen. Koulujen työrauha paranee. Tutkimusnäyttöä on myös siitä, miten älylaitteiden käyttö vaikuttaa kasvavan lapsen ja nuoren aivot toimintaan. Sääntöjen selkiyttäminen lisää oppilaiden yhdenvertaisuutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

14.27 **Pia Hiltunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi kiitokset tästä lakiesityksestä. Minun mielestäni tämä on oikein tasapainoinen ja järkevä, ja tässä on ymmärretty koulujen arkea, kuultu opettajia, henkilöstöä ja myös niitä asianosaisia opiskelijoita eli lapsia ja nuoria. Järjestyssäännöt ohjaavat tässä lain perustana kouluja toimimaan järkevästi, ja se on hyvä viesti niille kouluille, joissa järjestyssäännöt eivät tällä hetkellä ohjaa siihen puhelimen turhan käytön rajoittamiseen. Täällä lakivalmistelun teksteissä kerrotaan, että puhelimen käytön osalta yli 70 prosenttia vastanneista vastasi, että ei käytä puhelinta lainkaan oppitunneilla omaan viihtymiseen vaan käyttää opetustarkoituksiin, jos on näin yhdessä sovittu. Elikkä ehkä se kertoo siitä ongelmasta, että osalle se on ongelma, monessa koulussa ei. Meillä ovat alueet eriytyneet aika vahvasti tämän osalta.

Myös ajattelen sitä, että kun puhutaan liikunnan lisäämisestä ja välitunneista, niin miksi ei lähdetä sille tielle kuten esimerkiksi Oulussa, jossa välitunneille on lisätty jättitrampoliineja, on juoksumattoja, on kuntosalia, [Puhemies koputtaa] kaikkea muuta liikunnallista tekemistä positiivisen kautta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

14.28 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaikki sellainen lainsäädäntö, joka edistää koululaisten oppimista ja opettajien opettamista siellä koulussa, on hyvä asia. Vielä seitsemän vuotta sitten, ihan juuri tähän aikaan, minä olin vielä opettajana ja muistan hyvin sen, että ei ollut mitään ongelmaa kerätä kännyköitä pois tunnin alusta. Eli siihenkin aikaan oli jo koululaisilla ja kaikilla kännykät, ja meillä oli koulussa vain sovittu, että puhelimet laitetaan kännykkäparkkiin, ja siitä säännöstä pidettiin kiinni.

Minä olen nyt oikeastaan aika kummeksuen seurannut tätä keskustelua viimeisen kahden kolmen vuoden aikana, kun jotakin tässä on nyt muuttunut. Minä sen verran pidän yhteyttä tuonne kentälle entisiin opettajakollegoihin, että tiedän, että niistä yhteisesti sovitusta säännöistä on alettu lipsumaan, mutta useimmiten ne ovat olleet oppilaitten vanhempia, jotka ovat vaatineet näitä tällaisia erityiskohteluita.

Kiitos tästä keskustelusta. Minä ihan mielelläni kuuntelen, mikä ilmiö tämän takana on, ja mielelläni kuulen myös sitten valiokunnan jäseniltä ja ministeriltä, onko tässä joku suurempi ilmiö takana, [Puhemies koputtaa] koska on päädytty aika reippaaseen lakiesitykseen, [Puhemies: Aika!] ja olen kyllä tämän kannalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

14.29 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kännykät vievät nykyään aivan liikaa sekä lasten että aikuisten aikaa. Se hajottaa ajatuksia, vähentää keskittymiskykyä. Meillä ovat myös lasten ADHD-diagnoosit huimasti nousseet ja oppimistulokset laskeneet, ja tämä on erinomaisen tärkeä muutos sitäkin trendiä huomioiden. Kiitokset opetusministerille, että vihdoinkin saadaan ne kännykät reppuun tai sovittuun paikkaan ja ne myös siellä pysyvät. Osa kouluista ei ole järjestyssäännöillä pystynyt tätä hoitamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

On tärkeää jatkossa, että myös ohjataan alueita, kouluja yhteneväisiin käytäntöihin. Itsekin toivon, että järjestyssäännöissä huomioitaisiin myös tämä välituntiaika, niin että se otettaisiin myös siellä käyttöön tai esimerkiksi olisi vain joku välitunti, milloin kännykkää siellä voisi käyttää. — Erinomaista. Kiitos, ministeri.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä, noin kolme minuuttia.

14.30 Opetusministeri Anders Adlercreutz: Arvoisa puhemies, ärade talman! Kiitos kaikista hyvistä kysymyksistä, joista monet pyörivät tämän saman rajauskysymyksen ympärillä.

Syksyn aikana lukematon määrä opettajia on ollut minuun yhteydessä, ja viesti on ollut kaikilla varsin yhteneväinen. Joissakin kouluissa nykyinen käytäntö toimii, joissakin ei, ja halutaan yhdenmukaisuutta, selkeitä periaatteita, selkeitä sääntöjä ja selkeä toimivalta tämän asian suhteen. Yksi opettaja sanoi, että edellisessä koulussa tämä ei ollut ongelma, heillä oli pelisäännöt ja kaikki noudattivat, mutta seuraavassa, vaikka pelisäännöt olivat olemassa, ongelma oli hyvinkin iso.

Eli meillä on hyvin toimivia kouluyhteisöjä, joissa yhteiset säännöt ovat toimineet tähän asti, ja sitten toisia, joissa näitä sääntöjä sitten on haastettu tai joissa näitä ei ole ollut. Tämän ongelman korjaamiseksi nytten määritellään selkeästi, että kännykkä ei kuulu oppitunnille, ellei se täytä koulutuksellista tehtävää tai liity vaikka terveyskysymykseen, ja sitten välitunneilla jätetään se koulujen tehtäväksi — tunnistaen se asia, että meillä on erikäisiä lapsia, erilaisia kouluja, erilaista tarvetta, mutta ehkä myöskin se asia, jonka edustaja Haatainen nosti hyvin esille, että kun järjestyssäännöt käydään läpi opettajien, vanhempien ja lasten kanssa, kun yhdessä sovimme pelisäännöistä, niin silloin niihin sitoudutaan. Silloin se on yhteinen asia, yhteinen kysymys, voidaan yhteisiin periaatteisiin sitoutua. Ajattelen, että se voi monesti olla tehokkaampikin asia kuin se, että laissa myöskin näiltä osin se kiellettäisiin.

No, jos oltaisiin valittu se polku, että kielletään yksiselitteisesti lailla, niin sen myötä olisi tullut muutamia lisävelvoitteita, rahoitustarpeita, olisi pitänyt kirjata lakiin valvonnasta, haltuunotosta ja niin edelleen. Itse toivon, että koulut, kuten sanoin tuossa aikaisemmin, käyttävät mahdollisuutta rajoittaa tiukemmin, sikäli kuin katsovat tarpeelliseksi, mutta ajattelen myöskin, että on järkevää edetä näin, että tämä laki astuu voimaan syksyllä, seuraamme tilannetta, seuraamme palautetta kouluista, katsomme, onko tässä säätötarvetta vai ollaanko jo tällä pystytty aikaansaamaan sellainen ikään kuin kulttuurimuutos, että siitä seuraa hyvää.

Toinen puoli tässä on sitten tietenkin se kiusaaminen, sosiaalinen aspekti. Pidän tärkeänä sitä, että opetetaan myöskin sosiaalisia taitoja, niin että tällä myöskin pystytään tarttumaan siihen kiusaamisen muotoon, joka tapahtuu somen kautta. Siihen liittyy tietenkin keskustelu somen algoritmeista ja monesta muustakin asiasta, jotka eivät ihan liity tähän asiaan, mutta toki toivon opetusministerinä, että siinäkin pysytään tiukkana EU:n tasolla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.34.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

Asian käsittelyä jatkettiin kello 15.51.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

15.51 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa herra puhemies! Lasten ja nuorten on tärkeää oppia ja myös meidän aikuisten on hyvä oppia se, että ihmisen on hallittava teknologiaa ja omaa puhelintaan eikä päinvastoin. Käsittelyssä on nyt lakiesitys, jolla pyritään saamaan peruskouluissamme häiritsevä älylaitteiden käyttö kuriin. Jatkossa puhelimen ja muiden mobiililaitteiden käyttö oppitunnin aikana sallitaan vain rajoitetusti.

Tämä lakiesitys on lämpimästi tervetullut. Älylaitteiden käyttö olisi sallittu vain opettajan tai rehtorin luvalla oppimistarkoitukseen tai oman terveyden hoitoon. Tästä lakiesityksestä sovimme hallitusneuvotteluissa, ja esitystä on jo odotettu tovi. Esitys edistää oppilaiden ja opettajien työrauhaa. Työrauhalla on suora yhteys oppimistuloksiin ja oppilaiden sekä opettajien sekä muun koulun henkilöstön hyvinvointiin.

Iloitsen, että lakiesitykseen on sisällytetty myös kännyköiden kuriin laittaminen välitunneilla. Lakimuutoksen jälkeen koulujen olisi määriteltävä säännöissään, miten puhelimia saa käyttää välitunneilla ja miten niitä säilytetään koulupäivän aikana. Mielestäni tämä on erittäin hyvä ratkaisu, ja on tärkeää sitouttaa lapsia ja nuoria noudattamaan myöskin näitä ja yhdessä sopia siitä, mikä sitten sopii mihinkin kouluun.

Välituntien sisällyttäminen rajoitusten piiriin on viisasta siksikin, että lakiesityksessä esitetään myös lisättäväksi liikunnallisen elämäntavan edistäminen osaksi esi- ja perusopetuksen tavoitteita. Pidän tätä työvoittona. Asiaa on pitkään ajettu, ja nyt se toteutuu. Välitunnit pitäisikin omistaa pääosin liikkumiseen ja sosiaalisiin kohtaamisiin. Nuorten liikkuminen ja sosiaaliset taidot ovat aivan olennaisia hyvinvoinnin ja terveyden näkökulmasta, ja nämä taidot opitaan yhteistyössä muiden kanssa toimiessa. Sosiaalisia taitoja ei opita ja ulkoilu ja liikkuminen jäävät hyvin vähäisiksi, jos ja kun aikaa kuluu älylaitteen ruudulla.

Suomi on digilaitteiden rajoittamisessa paljon muita Pohjoismaita jäljessä. Tanskassa älylaitteita ei lähtökohtaisesti saa kouluissa käyttää. Ruotsissa ja Norjassa kännykkäparkit ovat olleet jo pitkään arkipäivää. Norjassa on erittäin hyvää tutkimusta, jossa on todettu, että kun kännyköitä ei kouluissa pääsääntöisesti käytetä, oppimistulokset ovat nousseet merkittävästi, samoin lasten hyvinvointi. Olikin korkea aika, että myös Suomessa tässä asiassa toimitaan.

Jo tuossa debattipuheenvuorossani esitin seuraavaa ja toistan sen vielä: Toivon, että kun sivistysvaliokunta tätä lakiesitystä käsittelee, niin myöskin arvioitaisiin sitä — ja mahdollisesti tehtäisiin lausuma, jos siihen tietenkin päädytään ja pidetään sitä perusteltuna — että mobiililaitteiden käyttörajoituksia ulotettaisiin myöskin perusopetuslain mukaiseen aamu- ja iltapäivätoimintaan. Lapsen päivä on kokonaisuus, ja toivon, että ministerikin tätä harkitsisi. Pidän sitä itse tärkeänä. No miksi? Siksi, että Suomessa lapset saavat hyvin varhain puhelimet, älypuhelimet, ja ruutuaika on valtaosalla lapsista paljon suurempi kuin terveyden kannalta olisi järkevää. Liika ruutuaika on todella iso riski aivoterveydelle. Tästä on nyt tutkimusta, eli tämä ei ole pelkästään mielipidekysymys. Riskeinä ovat ahdistuneisuushäiriöt, masennus- ja tarkkaavuushäiriöt ja monet sellaiset oireet, joita pidetään aikuisten oireina: päänsärky, niskan ja selän vaivat. Ne ovat usein merkkejä liiallisesta ruutuajas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

ta, ja niitä havaitaan jo hyvin pienillä lapsilla. On myöskin nähtävä näin — ja korostan terveydenhuollon ammattilaisena — että pienillä lapsilla liiallinen ruutuaika voi aiheuttaa myös silmien kehityksen häiriöitä. Eli tässä on kysymys lasten terveydestä, kasvusta ja hyvinvoinnista.

Helsingissä me edistämme yhdessä kotien kanssa digilaitteiden turvallista ja terveellistä käyttöä. Olemme tehneet yhteistyötä aivotutkijoiden kanssa, ja olemme kehittäneet ohjelman, jossa me jatkossa opetamme oman ruutuajan seuraamista sekä vastuullista median käyttöä koulussa, koska tämän on asia, joka pitää oppia, eikä se pelkillä kielloilla ja rajoitteilla tule, mutta kouluissa nämä rajoitteet ovat todellakin tervetulleita.

Arvoisa puhemies! Totean, että selvää on, että me tarvitsemme laajempia toimia yhä useamman lapsen ja nuoren elämän vallanneeseen sosiaalisen median käyttöön arjessa, ja tätä tehtävää elikkä näitä laajempia toimia ei saa jättää vain koulun harteille, vaan siinä tarvitaan laajempia toimia.

Ihan lopuksi sanon sen, että tasavallan presidentti Alexander Stubb totesi puhuessaan opiskelijoille: ”Lukekaa kirjaa yksi tunti päivässä, liikkukaa yksi tunti päivässä, ja rajoitakaa sosiaalisen median käyttö yhteen tuntiin.” Mielestäni tämä oli oikein osuva ohje kaikenikäisille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedew on poissa, edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

15.57 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Alkuun täytyy sanoa, että tässä näemme, miten hyvää lainsäädäntöä tämä hallitus tekee. Kun katson saliin, niin näen yhden urhean opposition edustajan täällä salissa, eli ei täällä hirveästi vastaansanomista tunnu olevan. [Sari Sarkomaa: Oppositio on tyytyväinen hallituksen vauhtiin!] — Kyllä. — Eikä tässä kyllä tarvetta olekaan. Tämä on erittäin odotettu ja kannatettava hallituksen esitys.

Puhemies! Suomalaisten oppimistulokset ovat laskeneet, työrauha kouluissa on heikentynyt, ja yhä useampi nuori kärsii keskittymisvaikeuksista. Näihin ongelmiin meillä on yksi selkeä ratkaisu, ei toki kaiken kattava mutta erittäin vaikuttava, ja se on, että kännykät otetaan pois koulupäivän ajaksi.

Hallitus ottaa askeleen oikeaan suuntaan esittämällä, että mobiililaitteiden käyttöä rajoitetaan oppitunneilla. Tämä on erinomainen alku, mutta luulenpa, että tarvitsemme vielä velvoittavampaa lainsäädäntöä koko koulupäivän ajaksi. Katsotaan, miten tämä ensimmäinen askel lähtee etenemään.

Puhemies! Kansainvälinen tutkimus tukee tätä kännykkäkieltoa, niin kuin täällä ollaan kuultu. Useat kansainväliset tutkimukset osoittavat, että jo yli tunnin päivittäinen kännykän käyttö koulupäivän aikana heikentää merkittävästi oppimistuloksia. Pisa-tutkimuksen mukaan suomalaisoppilaat kokevat digilaitteiden häiritsevän oppitunteja enemmän kuin OECD-maissa keskimäärin. Tämä näkyy erityisesti matematiikan oppimisessa, jossa oppilaiden tulokset ovat laskeneet hälyttävän paljon.

Jos ja kun haluamme nostaa Suomen takaisin oppimisen kärkimaaksi, tarvitsemme kouluissa selkeät rajat kännyköiden käytölle. Pelkästään puhelimen läsnäolo heikentää keskittymiskykyä, ja sillä on yhteys muun muassa koulu-uupumiseen.

Puhemies! Välituntien tarkoitus on palautua oppitunneista, liikkua ja kohdata kavereita, mutta mitä tapahtuu, kun kännykät ovat vapaasti käytettävissä? Oppilaat vetäytyvät omiin nurkkiinsa selaamaan somea, katsomaan videoita tai pelaamaan pelejä. Tämä vähentää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

vuorovaikutusta ja heikentää lasten tunne- ja empatiataitoja. Tästä tuli kuulemisissa valio-
kunnassa yksi silmiä avaava ja ehkä hieman surullinen esimerkki: 2023 löytyy tilasto, mis-
sä 4—15-vuotiaista tytöistä lähes puolet eli 47 prosenttia on netissä, vaikka ei sitä itse ha-
luaisi. Eli ei haluaisi sinne nettiin, mutta siellä ollaan silti. Tässä siis tarvitaan ohjausta
ylempää, jotta edes nämä koulupäivät saadaan rauhoitettua.

Somella on tutkitut yhteydet moniin aikamme suuriin haasteisiin. Some vaikuttaa nega-
tiivisesti muun muassa seuraaviin asioihin: uneen, keskittymiseen, itsetuntoon, luovuus-
teen ja riittämättömyyden tunteeseen. Lisäksi se on vahvasti yhteydessä mielen ongelmiin,
ahdistukseen, masennukseen, itsetuhoisuuteen, kehitytymättömyyteen ja koulu-uupu-
mukseen.

Puhemies! Hallitus esittää liikunnallisen elämäntavan edistämistä kouluissa, mikä on
erinomainen asia. Miten se toteutuu käytännössä, jos välitunnit vietetään puhelin kädessä?
Välitunnit kestävät peruskoulun aikana yhteensä noin 2 000 tuntia ja liikuntatunnit 600
tuntia. Tämä osoittaa hyvin, että jos haluamme lastemme liikkuvan enemmän, välitunnit
ovat avainasemassa. Se tarkoittaa kännyköiden rajoittamista myös välitunneilla. Liikunta
vähentää useiden tutkimusten mukaan masennusta ja ahdistuneisuutta. Samaan aikaan lii-
kunta nostaa itsetuntoa ja vaikuttaa positiivisesti oppimiseen.

Puhemies! Puhelimet ovat paitsi keskittymistä häiritsevä tekijä myös kiusaamisen väli-
ne. Salakuvat ja videot, somekommentit ja ryhmäkeskusteluissa tapahtuva syrjiminen ovat
lisääntyneet ja tulleet osaksi raaistuvaa kiusaamista. Opettajat eivät voi valvoa kaikkea, ja
valitettavasti monet lapset ja nuoret joutuvat jatkuvan digikiusaamisen kohteeksi myös
koulupäivän aikana. Lisäksi runsas kännykän käyttö on yhteydessä univaikeuksiin ja kes-
kittymisongelmiin.

Kun kouluissa on selkeä linja, jossa kännyköiden käyttöä rajoitetaan koko koulupäivän
ajan, voidaan vähentää myös näitä ongelmia. Tällä esityksellä yksittäiset koulut tai kunnat
voivat omilla järjestyssäännöillään rajoittaa puhelinten käyttöä myös välitunneilla, mutta
niin kuin aikaisemmin sanoin, katsotaan, riittääkö tämä. Käytäntö tulee vaihtelevaan kou-
lusta toiseen, mikä johtaa epäselvyyksiin ja asettaa oppilaita erilaiseen asemaan eri puolil-
la Suomea. Mielestäni tarvitsemme valtakunnallisen linjauksen: koulupäivän aikana kes-
kitytään oppimiseen, liikkumiseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen, ei ruutujen tuijottami-
seen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska.

16.02 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Voi edustaja Koponen, kun olisitte
siellä hallituksen riveissä istumassa, niin tulisi järki tähänkin lakiesitykseen. Olen täysin
samaa mieltä siitä, että kyllä kännykät pitäisi rajata pois koko koulupäivän aikana.

Meillähän tämä lakiesitys on nyt tehty nimenomaan siitä lähtökohdasta, että kunnat,
koulut, opetuksen järjestäjät, erityisesti rehtorit ovat monet sanoneet, että oikeustila on
epäselvä. Vaikka monessa koulussa ja kunnassa asia toimii ja puhelimet pysyvät siellä re-
pussa oppitunnin aikana, niin silti on kouluja ja käytänteitä, joissa ei osata toimia, ja on tuo-
tu nimenomaan tämä laki puuttumaan siihen ja antamaan työkaluja opetuksen järjestäjille
ennen kaikkea siihen, että ne puhelimet pysyisivät pois oppitunneilta. Eli ollaan eletty tam-
moisella harmaalla alueella, jota nyt sitten halutaan selkiyttää.

No, pelkona, arvoisa rouva puhemies, on nyt sitten se, käykö niin, että näistä välitun-
neista tulee tällainen harmaa alue, eli tämä jää nyt sitten järjestyssääntöihin tulkittavaksi,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

niin kuin oli tämä aikaisempi kännykkäkäytäntö. Edustaja Koponen mielestäni hyvin tuossa perusteli juuri ne syyt, että meidän pitäisi katsoa sitä koko koulupäivää, ei vain näitä opittunteja. Toivoisin, että hallitus vielä voisi miettiä tätä asiaa samalla lähtökohdalla kuin on tätä lakiesitystäänkin tuonut ja ennen kaikkea nyt sivistysvaliokunta pohtia, voisiko siitä tehdä jonkinlaista muutosta. En oikein usko täysin niihin perusteluihin, mitä ministeri tänään sanoi siitä, miten vaikeaksi tämä kaikki sitten menisi ja vaaditaan sitä, tätä ja tuota. Kyllä tässä nyt luulisi, että opetuksen järjestäjillä ja lainsäätäjällä on valta päättää, kuuluvatko ne puhelimet sinne vai eivätkö.

Pelkään, että meillä on yhteiskunnassa menossa tällainen ihmiskoe. Me annamme varhaisessa vaiheessa lapsille käyttöön laitteita, ja me emme tiedä, mihin se tulee johtamaan. Yhteisöllinen tekeminen, yhdessä oleminen ja ennen kaikkea oppiminen jäävät nyt valitettavasti sivuun, jos käytetään aikaa vain näillä mobiililaitteilla. Itse olen luokanopettaja, ja välillä tuntuu, että pitäisi palauttaa myöskin ihan se kynänkin käyttö sinne oppimiseen, että kirjoitetaan ja huolehditaan tätä kautta siitä laajemmastakin oppimisesta, että ei vain näpytellä laitteita. Nyt tällä hallituskaudella on siitä hyviä painopisteitä tehty, että on haluttu korostaa näitä perustaitoja, lukemista ja laskemista ja kirjoittamista, ja sitä työtä pitää jatkaa ja antaa siihen välineitä ja pyrkiä sitten poistamaan ympäristöstä kaikki nämä tällaiset häiritsevät tekijät.

Toinen, mihin vielä haluan kiinnittää huomiota puheenvuoron lopuksi, ovat tietysti nämä oppimisympäristöt. Niistä on puhuttu paljon. On tietysti selvää, että kyllä oppilas tarvitsee sen oman tilan siihen oppimiseen, sen oman paikan, oman pulpetin. On edes yksi paikka siinä aika vauhdikkaassa päivässä, ja kun tulee häiriöitä, niin edes koulussa pääsisi rauhoittumaan omalle paikalle ja siihen omaan luokkatilaan eikä sellaisiin avoimiin oppimisympäristöihin, joita nyt on rakennettu vastoin kasvatusalan asiantuntijoiden toiveita. On menty ehkä arkkitehtien toiveilla ja näkemyksillä. Kyllä minä luulen, että koulussa on jotain hyvääkin vuosisatojen aikana tehty siinä, että on annettu sitä tilaa ja rauhaa oppimiselle. Yritetään pitää tässä talossa mielessä myös se, että jokainen lapsi ja nuori tarvitsee sitä aikaa rauhoittua tällaisessa vauhdikkaassa maailmassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.07 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Lasten ja nuorten tulevaisuuden kannalta on ehdottoman tärkeää, että koulussa voidaan keskittyä oppimiseen ilman häiriötekijöitä. Hallituksen esitys koulujen kännykkäkiellosta on merkittävä uudistus, joka tukee oppimista, parantaa työrauhaa ja antaa myös opettajille paremmat mahdollisuudet keskittyä opettamiseen. Opettajien ei jatkossakaan tarvitse käyttää aikaansa puuttuakseen kännyköiden häiritsevään käyttöön, vaan he voivat keskittyä varsinaiseen tehtäväänsä, lasten ja nuorten oppimisen tukemiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Oppimisympäristön tulee olla turvallinen ja keskittymistä tukeva. Liiallinen kännyköiden käyttö kouluissa on aiheuttanut häiriöitä, vaikeuttanut keskittymistä ja heikentänyt oppimistuloksia. Tutkimukset ovat osoittaneet, että työrauha on monissa kouluissa heikentynyt ja älylaitteiden runsas käyttö häiritsee opiskelua — se lieenee itsestäänselvyys, ei tarvitse edes tutkimustietoa, mutta on hyvä, että sekin on tutkittu. Hallituksen esityksen myötä puhelinten käyttö oppitunneilla sallitaan vain oppimistarkoituukseen tai terveydenhoidollisista syistä. Tämä muutos vahvistaa lasten ja nuorten oikeutta rauhalliseen ja turvalliseen oppimisympäristöön.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakimuutos ei estä teknologian hyödyntämistä opetuksessa, vaan se selkeyttää pelisääntöjä ja varmistaa, että digitaalisia laitteita käytetään hallitusti ja opetusta tukevalla tavalla. Liikunta on lääke hyvin moneen vaivaan myös koulussa, eli sitä on lisättävä. Lisäksi koulujen järjestyssääntöjä koskevat vaatimukset varmistavat, että säännöt ovat yhteiset ja selkeät koko maassa. Myös välitunnit ja muu koulutoiminta pitää ottaa mukaan tähän kännykkäkieltoon. On tärkeää, että jokainen oppilas saa mahdollisuuden oppia rauhassa ja keskittyä koulutyöhön ilman ylimääräisiä häiriötekijöitä. Nyt on oikea aika laittaa oppimistulokset kasvuun. Kannatan tätä hallituksen erinomaista esitystä. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

16.10 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! On erinomaista, että liikunnallinen elämäntapa kirjataan perusopetuslakiin. Tämä tarkoittaa koulujen toimintakulttuurin muutosta. Liikunta tulee jokaisen oppilaan arkeen jokaisena koulupäivänä ja erityisesti välitunneilla, joita peruskoulun aikana on runsaasti. Tutkimuksien mukaan kaikenlaisella liikunnalla on merkittävät mielenterveysvaikutukset ennaltaehkäisevästi ahdistuneisuuteen, itsetuntoon ja masennukseen. Jo 5—30 minuutin liikuntahetkien on todettu parantavan oppimista.

Liikkuminen ja motoriset taidot ovat yhteydessä kognitiiviseen oppimiseen ja kehitykseen. Opettajat tarvitsevat nyt täydennyskoulutusta liikkuvaan oppimiseen erityisesti aineenopetuksessa. Liikkuva koulu on ollut erinomainen koulujen arkityöväline, mutta sitä täytyy edelleenkin tehostaa. Aikuiset omalla esimerkillään ja asennoitumisellaan näyttävät oppilaille mallia.

Arvoisa puhemies! Välitunnit kestävät peruskoulun aikana yhteensä 2 000 tuntia, liikuntatunnit 600 tuntia. Tämän vuoksi välitunnit tulee nähdä merkittävänä liikunnallisen elämäntavan virittäjänä. Välitunneille on järjestettävä ohjattua liikettä, ja oppilaita on otettava mukaan liikunnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Koulujen pihoiilla on oltava välineitä, ja liikkumiseen on kannustettava. Koulumatkaliikunnan edistäminen on yksi hyvä tapa tuoda päiviin liikuntaa. Tämä edellyttää, että myös kodit ovat mukana liikunnallisen elämäntavan ylläpitäjinä. Arkiliikunta ja luontainen liikunta tulee nostaa keskiöön, samoin yhdessä tekeminen ja vuorovaikutus sekä tunnetaitojen oppiminen. Ihminen, ja varsinkin pieni ihminen, tarvitsee kohtaamista ihminen ihmiselle.

Perustaitoihin ja perustietoihin ja osaamiseen tulee keskittyä nyt kaikessa toiminnassa koko yhteiskunnassamme ja erityisesti kouluissa. Liike on lääke, ja tällä kannustetaan koko elämän mittaiseen hyvinvointiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

16.13 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Vihdoin käsissämme on hallituksen esitys, jolla pyritään puuttumaan kahteen suureen vitsaukseen, joista nykynuoret ja -lapset joutuvat erityisesti kärsimään: liikkumattomuuteen ja jatkuvaan älypuhelimien räpeltämiseen. Kännyköiden käytön rajoittaminen koulumaailmassa on ollut perussuomalaisien tavoitteissa jo pitkään, joten asian etenemistä on hartaasti toivottu ja odotettu. Hyvä näin.

Esityksessä ehdotetaan siis muutettavaksi perusopetuslakia puhelien ja muiden mobiililaitteiden käytön osalta siten, että puhelimen käyttö oppitunnin aikana sallittaisiin vain

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

tietyihin laissa säädettyihin tarkoituksiin. Lisäksi koulun olisi annettava tarpeelliset järjestysäännöt puhelimien ja muiden mobiililaitteiden käytöstä ja säilytyksestä työpäivän aikana. Lisäksi liikunnallinen elämäntapa lisätään osaksi esi- ja perusopetuksen tavoitteita.

Arvoisa puhemies! Älylaitteet ovat tulleet osaksi kaikkien meidän arkeamme viimeisen 15 vuoden aikana tavalla, jota emme ehkä osanneet edes ennakoida. Nykyään jo monen asian tekeminen vaatii älypuhelinta, eikä vaihtoehtoa ole. Esimerkiksi täällä eduskunnassa töissä ollessamme meillä piippaavat puhelimet taskuissa jatkuvalla syötöllä, koska moni kuuluu useampaan viestiryhmään. Viestien tulva on loputon, kun koko ajan pitäisi olla saatavutettavissa ja tavoitettavissa. Meillä on kasvamassa ensimmäinen sukupolvi, joka on tottunut älypuhelimiin jo hyvin varhaisessa vaiheessa. Mitä tämä onkaan tehnyt nuorisollemme?

On kiistatonta, että älypuhelin ja sosiaalisen median jatkuva käyttäminen on sidoksissa masennukseen, käytöshäiriöihin, keskittymisvaikeuksiin ja moniin muihin ongelmiin, joita näemme koko ajan enemmän. Nopeasti silmissä vilisevät videot vievät huomion pois siitä, mitä ympärillä oikeasti tapahtuu. Olen useasti pannut merkille, että kaduilla kävelevät ihmiset ovat sulkeneet itsensä ulkomaailmasta kuulokkeet korvillaan ja katse keskittyneenä näyttöruudulle. Jos ulkopuolinen uhka, esimerkiksi joku ajoneuvo, on lähestymässä, tuo henkilö ei reagoi kanssaihminen varoituksiin mitenkään. Toisaalta kännykkää räpeltävä vanhempi auton ratissa on paitsi takapenkillä istuvalle jälkikasvulleen huono käytösmalli liikenteessä myös vaaraksi muille tienkäyttäjille.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että edes koulumaailma opastaa lapsia ja nuoria suhtautumaan terveemmin älypuhelimiin. Älypuhelin käyttö on sidoksissa myös siihen, että liikuntaa ei harrasteta niin paljon kuin ennen. Sosiaalinen elämä on siirtynyt leikkikentiltä ja uimarannoilta yhä enemmän omaan kotiin, makuuasentoon. Viihdykettä ja ärsykettä aivoille on kylliksi tarjolla ilman urheiluakin. Somen aiheuttamat jatkuvat dopamiiniryöpyt aivoissa aiheuttavat huumausaineisiin verrattavissa olevaa riippuvuutta. Ilmiö on vielä niin uusi, ettemme edes tiedä kaikkia vaikutuksia, joita älypuhelimet pitkässä juoksussa tulevat aiheuttamaan erityisesti nuorten kasvaville ja vasta kehittymässä oleville aivoille.

Omalta yläasteikäiseltäni olen kuullut tapauksista, missä yhden pitäessä esimerkiksi esitelmää luokan edessä, joku on saattanut kuvata salaa ja jakanut sitten kuvaamaansa videota muokatussa muodossa kavereille. Tällainen salakuvaaminen luokassa ja myös välitunneilla on omiaan aiheuttamaan ahdistusta henkilölle, joka on tahtomattaan joutunut pilan kohteeksi. Nyt ollaan tekemässä toimenpiteitä tämänkaltaisen ilmiön kitkemiseksi.

Arvoisa puhemies! Kasvatusvastuu ei voi olla yksin koulun, vaan vanhemmillakin on tehtävänsä siinä, miten älylaitteiden käyttöä rajoitetaan kotona. On kuitenkin tervetullutta, että hallituskin tuo esityksellään selkeän viestin siitä, että se on mukana tukemassa koulujen ja vanhempien tärkeää kasvatustyötä, jolla voidaan merkittävästi vähentää tiedossamme olevia haittoja, joita älypuhelimien lisääntynyt käyttö on tuonut tullessaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu poissa. — Edustaja Rasinkangas.

16.18 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme lähetekeskustelussa perusopetuslain muuttamista puhelimien ja muiden mobiililaitteiden käytön osalta. Älypuhelimien tultua markkinoille käyttö alkoi näkyä pian myös nuorten arjessa niin vapaa-ajalla kuin kouluissakin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

Edellisessä työssäni koulupoliisina puutuin koulussa ja vapaa-ajalla tapahtuneisiin kiusaamistapauksiin ja rikoksiin. Näitä tapahtuu myös paljon kännykän avulla. Kouluille mentyäni välitunnin aikana yleinen näky oli se, että nuoret istuvat käytävillä kännykät käsissään, päät alaspäin.

Kännykkä mahdollistaa nuorille kuin tarjottimella kaiken mahdollisen: Väkivaltaa, K18-videoita, anonyymialustoja, kuten Telegram-sovellus. Snapchatin eri sovelluksissa tehdään vape- eli sähkötupakka- ja huumausaine- ja muita päihdekauppoja. Videoidaan järjestettyjä tappeluja ja nöyryytysvideoita. Näihin pääsy on jopa alakouluikäisillä, jotka kirjautuvat väärillä tunnuksilla sisään. TikTok on villinnyt lapset ja aikuiset.

Kännykän avulla nuoret tekevät myös kauppaa. Tilataan ulkomailta tavaraa, kuten vapea eli sähkötupakkaa, ja myydään sitä ja välitetään kaikenikäisille, nuorimmat ovat alakouluikäisiä. Parempi maksaa kerralla, sillä jos jäät velkaa, myyjä aloittaa jo viimeistään seuraavana päivänä velanperintäuhkailut ja pelottelut väkivallan käytöstä kännykän avulla — täysin vastaavanlaista uhkailua kuin aikuisten huumekaupan velkojat. Eräs opettaja oli ihmeissään, kun nuori heilutteli setelinippua tunnin alussa. Toiset oppilaat kertoivat: ”Et-kö sä tiedä, sehän diilaa?”

Nykyinen hallitus on menossa tämänkin lakiehdotuksen osalta oikeaan suuntaan. Puhelimen käyttö opitun ajan aikana sallittaisiin vain tiettyihin laissa säädettyihin tarkoituksiin. Lisäksi koulun olisi annettava tarpeelliset järjestyssäännöt puhelimen ja muiden mobiililaitteiden käytöstä ja säilytyksestä työpäivän aikana. Koulut voivat edelleen järjestyssäännöillään rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä myös välitunneilla. Jos koulu päättää rajoittaa käyttöä, sen tulee varmistaa, että oppilaat voivat tarpeen mukaan ottaa yhteyttä huoltajiinsa tai hoitaa kiireellisiä henkilökohtaisia asioitaan.

Tässäkin nuoret ovat edelläkävijöitä. Kouluista on tullut viestiä, että jotkut nuoret harhauttavat niin opettajia kuin omia vanhempiaankin tuomalla mukanaan kouluun vanhan puhelimen, jonka sitten jättävät kännykkäparkkiin. Kännykän lisäksi nuorilla on käytössä myös ranteeseen laitettavia mobiiliälylaitteita. Kännyköitä ja muita mobiililaitteita on käytetty opitunneilla pelaamiseen, kokeissa lunttaamiseen ja esimerkiksi opettajaan kohdistuneeseen salakuvaamiseen, jota sitten on jaettu sosiaalisessa mediassa erilaisin muokkauksin.

Kiitän hallitusta tästä lakiesityksestä. Lapset ja nuoret viettävät tänä päivänä muutoinkin liikaa aikaa mobiililaitteiden kanssa, joten on hyvä, että koulu-aika ja varsinkin opitunnit rauhoitetaan niiltä. Kaksi tuntia päivittäistä ruutuaikaa ylittyy reilusti suurimmalla osalla lapsia ja nuoria. Meillä on oppilaita, jotka jäävät kotiin koulupäivän ajaksi — kutsun heitä koulupudokkaiksi. Esimerkki elävästä elämästä: Menin puhuttamaan koululle yläasteikäistä oppilasta, joka oli pahoinpidelty toista oppilasta vapaa-ajalla. Epäilty ei ollutkaan koulussa, eikä poissaolotietoa ollut koululla. Huoltaja ei vastannut puhelimeen. Soitin suoraan epäilylle kahdeksaluokkalaiselle pojalle. Kysyin: ”Miksi et ole koulussa?” Nuori vastasi: ”Nukun univelkoja.” Suora kysymykseni jatkui: ”Pelaatko kännykällä yöt?” Poika kertoi, että kyllä, kännykällä aamuun asti.

Arvoisa puhemies! Kyseessä on syvempi ongelma. Me ei voida syyttää eikä moralisoida nuorisoa, eikä meidän tulisi ulkoistaa mobiililaitteiden käyttöön liittyvien ongelmien hoitoa ulkopuolisille. Tähän koukutukseen olemme osallisia myös me vanhemmat. Aikuis-ten olisikin syytä tarkkailla omaakin ruutuaajan käyttöä ja pohtia sitä, jos edes osa tuostakin ajasta käytettäisiin sosiaaliseen vuorovaikutukseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

Käytyäni eräällä huoltoasemalla oli kolmihenkinen perhe ruokailemassa, äiti, isä ja arviolta 3—4-vuotias lapsi. Molemmat vanhemmat näpläsivät puhelimiaan, lapsi oli yksin ja näpläili ruokaansa. Kunpa tuossakin hetkessä vanhemmat olisivat olleet läsnä lapselleen. Toinen karu esimerkki: Koulujen alkamisaikaan ajoin poliisiautolla, kun ilmeisesti äiti oli saattamassa ekaluokkalaistaan kävellen kouluun. Äiti käveli kännykkä kourassaan keskittyneenä puhelimeensa, ja lapsi oli noin kymmenen metriä takana omassa maailmassaan.

Monissa maissa on Suomea laajempiakin mobiililaitteikieltoja, varsinkin alakouluissa. Myös Ruotsissa on tarkoitus tiukentaa lainsäädäntöä vielä niin, että mobiililaitteet kielletäisiin koulupäivän ja välituntien ajan kouluissa vuosiluokilla 1—9.

Arvoisa puhemies! Uusi hallituksen esitys on todellakin askel parempaan, mutta talkoisiin on osallistuttava myös lasten vanhempien. Jos kotona ei puututa lapsen liialliseen ruutuaikaan ja jos vanhemmat eivät itse tingi omasta ruutuajastaan, vaihda siitä edes osaa vuorovaikutukseen, on turha odottaa mullistavaa parannusta. Kännykkä unikaverina tarkoittaa sitä, että monet nuoret ovat kännyköillään aamutunneille saakka ja sitten joko väsyneenä kouluun tai lintsataan koulusta, mikä aiheuttaa monia ikäviä lieveilmiöitä. Vastuuta perään, siis myös koteihin, yhdessä lastemme parhaaksi. Lapsissamme on tulevaisuus. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen poissa, edustaja Aittakumpu poissa, edustaja Siponen poissa. — Edustaja Viitala.

16.24 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Pidetään huolta tulevaisuuden osaajista ja oppimisympäristöistä ja varmistetaan tulevaisuuden osaajat sinne työpaikoille arvostamalla opiskelua ja opetustyötä sekä pitämällä huolta laadukkaista oppimisympäristöistä. Koulujen tulee olla turvallisia opiskelu- ja työpaikkoja, ja koulukiusaamiseen sekä häiriökäyttäytymiseen on puututtava entistä tehokkaammin.

Lakiesitys mobiililaitteiden käytön rajoittamisesta kouluissa on tärkeä askel kohti parempaa oppimisrauhaa ja yhtenäisempiä toimintakäytäntöjä kouluissamme. Nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa jo nyt häiritsevän käytön rajoittamisen. Koulut kuitenkin kaipaavat selkeämpiä ohjeita ja parempia työkaluja koulurauhan turvaamiseksi.

Esityksen päälinjaukset ovat kannatettavia, sillä oppilaiden keskittyminen opetukseen on taattava ja opettajilla tulee olla riittävät mahdollisuudet pedagogisiin ratkaisuihin. Kouluihin on siis turvattava oppimisrauha. Tämä edellyttää selkeää sääntelyä, jolla rajoitetaan häiritsevää puhelinten käyttöä oppitunneilla ja lisätään opettajien pedagogista vapautta. Lakiesitys antaa kouluille velvoitteen laatia järjestyssäännöt mobiililaitteiden käytöstä ja säilytyksestä koko koulupäivän ajalle, ja tämä on hyvä ja tarpeellinen linjaus, sillä koulut ja oppilaitokset tuntevat omat tarpeensa parhaiten. Samalla oppilailla on mahdollisuus osallistua järjestyssääntöjen laadintaan, mikä tukee demokratian ja osallisuuden toteutumista kouluyhteisöissä.

Arvoisa puhemies! On tärkeää myös huomata, että lakiesitys huomioi oppilaiden erityistarpeita. Vammaisten ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden oikeus käyttää mobiililaitteita oppimisen apuvälineenä säilyisi ennallaan, kuten yhdenvertaisuuslaki ja perusopetuslaki edellyttävät. Tämä on erittäin tärkeää tasa-arvon ja saavutettavuuden kannalta. Lakiesitys selkeyttää myös tilanteita, joissa puhelimen häiritsevä käyttö häiritsee opetusta. Opettajilla ja rehtoreilla on oikeus puuttua tilanteisiin ja ottaa häiritsevästi käytetty mobiililaitte haltuun. On kuitenkin huolehdittava siitä, että kaikki toimenpiteet tehdään oppilai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

den oikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Toimenpiteiden ohjeistuksen ja koulutuksen merkitys on tärkeää tässä kokonaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Lakiesitys siis parantaa koulun työrauhaa, edistää oppimista ja luo yhdenvertaisemmat käytännöt kaikkialle Suomeen. Samalla se antaa opettajille enemmän pedagogista vapautta päättää, millaiset oppimistavat ovat parhaita eri ryhmille ja oppilaille. Meidän tehtävämme on varmistaa, että koulut ovat turvallisia ja rauhallisia oppimisympäristöjä, joissa jokainen lapsi ja nuori saa parhaan mahdollisen koulutuksen ilman turhia häiriötekijöitä.

Näissä edellisissä puheenvuoroissa, joita olen tässä kuunnellut, on otettu huomioon myös tämä liikkuminen ja aikuisten oma käyttäytyminen, ja yhdyn kyllä hyvin paljon näihin edellisiin puheenvuoroihin niiltä osin. Kyllä meidän aikuisten tulee näyttää nuorisolle mallia ja olla roolimalleina ihan yleisestikin käyttäytymiseen liittyvissä asioissa. Ehkä yhtenä isona ongelmana näen tässä kokonaisuudessa sen, että vaikka me olemme fyysisesti toistemme kanssa, niin me emme välttämättä ole kuitenkaan läsnä. Eli kyllä peräänkuuluttaisin niin perheisiin, kouluyhteisöihin kuin myös työyhteisöihin sellaista toisten kanssa läsnä olemista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru poissa, edustaja Antikainen poissa, edustaja Vikman poissa. — Edustaja Seppänen.

16.28 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme nyt niin sanottua kännykkälakia kouluissa. Alkuun sanon heti näin kasvatustieteen tohtoriopiskelijana, opettajana ja äitinä, että kannatan tätä lakia vahvasti. Laki tulisi laajentaa koskemaan myös välitunteja. Me perussuomalaiset olemme tätä mieltä mutta valitettavasti kaikki hallituskumppanimme eivät ole.

Monissa maissa on Suomea laajempia kieltoja varsinkin alakouluissa, ja ongelmaan on herätty toden teolla. Naapurimaassa Ruotsissa on tarkoitus tiukentaa lainsäädäntöä siten, että mobiililaitteiden käyttö kielletäisiin koulupäivien ja välituntien ajan aina ensimmäisestä luokasta sinne yhdeksänteen luokkaan saakka. Olemme antaneet tilanteen luisua aivan liian pitkälle. Näin voisi sanoa, kun kuuntelee koulujen tilanteita järjestyksenpidon ja kännyköiden suhteen. Miksi me aikuiset olemme niin heikkoja? Kaikki tämä keskustelu liittyy meidän aikuisten vastuuseen. Otammeko meille kuuluvan vastuun niin kodeissa kuin kouluissa? Lapsen ja nuoren tehtävä ei ole päättää omasta kännykän käytöstä, sillä hänellä ei ole vielä valmiuksia tähän. Miten kouluissa pärjättiin vielä kymmenen vuotta sitten tai sitäkin aikaisemmin ennen kännyköitä? Kouluissa oli aikuiset, jotka vastasivat tilanteissa, joissa oli tarpeen ottaa yhteyttä esimerkiksi vanhempiin. Ne aikuiset ovat edelleen siellä kouluissa. Meidän tulee palauttaa luottamus kouluun ja aikuisten vastuuseen. Esitän, että kouluihin tarvitaan Käypä opetus -suositukset, aivan kuten meillä on terveydenhuollossa Käypä hoito -suositukset. Olen pian jättämässä aiheesta aloitteen. Tarvitsemme suositukset, jotka perustuvat kehityspsykologiseen, neuropsykologiseen, kasvatustieteen, neurotieteen, nuorisopsykiatrian ja monitieteelliseen tutkimukseen.

Tässä edellä edustaja Ovaska puhui hyvin opettajan kokemuksella siitä, että oppilaat tarvitsevat koulussa oman paikan, oman luokan, oman opettajan, paluun perusasioiden äärelle. Aivotutkimuksesta väitellyt psykologian tohtori Mona Moisala on lausunut seuraavasti: ”Lasten ja nuorten kehittyvien aivojen oppimisrauha pitää taata. Meillä on paljon tutkimustietoa siitä, miten älylaitteet oppimistilanteessa voivat häiritä mieleen painamista, hei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

kentää oppimistuloksia ja rikkoa keskittymiskykyä. Varsinkin keskittymiskyvyn kehittyminen vaatii pitkäjänteistä älyllistä ponnistelua rauhallisessa ympäristössä, jossa digilaitteet eivät taistele oppijan huomiosta. Mikään tutkimustieto ei suosittele kännykän käyttöä koulupäivän aikana. Mikään tutkimustieto ei tue näkemystä siitä, että lasten ja nuorten olisi hyvä viettää välitunnit kännykän ruutua katsellen.” Sivistysvaliokunnan laajoissa kuulemisissa kävi hyvin ilmi, että nuoret aliarvioivat usein oman puhelimen käyttönsä eivätkä ole vielä kypsiä arvioimaan puhelimen käytön pitkäaikaisia seurauksia.

Seuraavaksi ote nuorisolääketieteen dosentti Silja Kosolan lausunnosta: ”Aivojen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa on kiihkeää, ja se tulisi huomioida paremmin opetuksen suunnittelussa ja koulupäivien rakentamisessa. Ensin aivoissa kypsyvät tunnealueet, vasta viimeisenä etuotsalohkot, jotka vastaavat impulssikontrollista, itsesäätelystä ja syvällisten syy—seuraus-suhteiden ymmärtämisestä. Pitkäjänteistä työskentelyä oppii vain harjoittelella, ja puhelimet sovelluksineen eivät tue tätä kehitystä. Välitunnit ovat oppilaiden liikkumisen, leikin ja levon hetkiä. Valitettavasti yhä useammin sosiaalisen median sovellukset ja digipelit vievät välitunneista suuren osan etenkin yläkoululaisten koulupäivässä. Leikki, liikkuminen ja normaali sosiaalinen kanssakäyminen jäävät yhä vähemmälle. Välitunnit tarjoavat erinomaisen mahdollisuuden sosiaalisten taitojen oppimiseen ja harjoitteluun omien ikätovereiden kanssa. Sosiaaliset taidot ja vertaissuhteiden rakentuminen kuuluvat nuoruusiän tärkeimpiin kehityksellisiin tavoitteisiin. Elävä vuorovaikutus ikätovereiden kanssa on todennäköisesti aivojen kannalta parempi rentoutumisen muoto oppituntien välillä kuin puhelimella pelaaminen tai somekontaktit. Tuoreen tutkimuksen mukaan alakoululaisten runsas ruutuaika ja vähäinen liikunta ovat yhteydessä teini-iän mielenterveysoireisiin. Perusteet puhelimen käytölle kesken koulupäivän ontuvat ja pahasti.”

Valitettavasti kännykkä on yhä useammin myös kiusaamisen väline. Kiusaamistilanteita videoidaan, ja uhri kokee nöyryytyksen ja kiusaamisen ikään kuin tuplana, kun kiusaamisvideo levitetään sosiaalisen median kanavien kautta. Vaikka tämä puhelimien käyttö kiusaamiseen olisi järjestyssäännöissä kielletty, netti- ja somekiusaaminen yleistyvät hurjaa vauhtia. Se on tällä hetkellä meidän aikuisten ulottumattomissa. Kiusaaminen netissä liittyy aivojen ja empatian kehitykseen. Ruudun välityksellä tapahtuva kiusaaminen etäännyttää kiusaamisen kohteesta, mikä tekee kiusaamisesta valitettavasti helpompaa. Suomalaisista yläkoululaisista 8 prosenttia raportoi kokeneensa kiusaamista edeltävän kahden viikon aikana mutta netti- ja somekiusaamista on kokenut 34 prosenttia. Seksuaalista häirintää on koulupäivän aikana kokenut 6 prosenttia yläkoululaisista mutta netissä ja somessa 38 prosenttia tytöistä. Pahimmillaan koulukiusaaminen ja nettikiusaaminen siis yhdistyvät eli nämä tilanteet elävässä elämässä ja sitten vielä siellä somessa uudelleen. Nämä kaikki sosiaalisen median sovellukset ja digipelit on nimenomaan suunniteltu koukuttaviksi, ja on meidän aikuisten tehtävä huolehtia siitä, että ainakaan kouluympäristössä ei olisi mahdollisuutta mennä pelaamaan ja näihin sosiaalisen median kanaviin.

Jatkan myöhemmissä puheenvuoroissani. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.36 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Puhumme erittäin tärkeästä asiasta, kun puhumme, miten lapsille ja nuorille turvataan koulurauha. Täällä on ollut hyviä puheenvuoroja asiasta, ja paljon on käyty keskustelua tämän kännykkäkiellon ympärillä ja siitä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

miten se häiritsevä käyttö saadaan koulusta pois ja sitten käytetään vain silloin, kun se on tarpeellista. Tämä mobiilikäytön rajoittaminen on yksi osa tätä koulurauhan synnyttämistä.

Kuitenkin kännykässä on myös tällaisia asioita, jotka pitää huomioida, niin kuin tässä lakiesityksessä on huomioitu. Esimerkiksi terveydenhoidon osalta diabeteksen tarkkailu ja muut ovat tällaisia asioita, joiden pitää olla jatkossakin hyvin mahdollisia. Mutta ennen kaikkea, kun tämä nyt keskittyy kännykkäkieltoon ja siihen liittyvään järjestyssäännön hoitamiseen, kuitenkin tähän ympäristöön, koulurauhan synnyttämiseen, liittyy moni muukin asia, miten oppituntia rauhoitetaan.

Ensimmäinen, mielestäni tärkein asia on ryhmäkoot luokissa. Mitä pienempiä ryhmäkojoja on, sen varmemmin taataan se, että meillä on siellä riittävä rauha opiskella.

Sitten riittävästi sitä oppimisen tukea. Eli siellä pitäisi olla riittävästi aikuisia oppitunneilla paikalla, jotta opiskelu sujuu, ja tämän opetuksen tukena koulunkäyntiavustajia ja muita ammattilaisia, jotka siinä hyvin ovat mukana.

Eli tämä kokonaisuus.

Ja kolmas asia, joka tähän liittyy: Minkälaiset kouluympäristöt ovat? Kuinka ne mahdollistavat tämän? Onko meillä isoja luokkatiloja, vai onko se jotain avointa tilaa? Ovatko nämä vanhoja kouluja vai uusia kouluja?

Meillä oli eilen juuri kaupunginhallituksessa esillä uuden koulun rakentaminen, jossa rakennetaan koulu, kirjasto ja nuorisotila, joiden ympärillä on liikuntatiloja. Me yritämme rakentaa tällaisen kokonaisuuden, joka on lapsille ja nuorille hyvä asia. Eli nämä oppimisympäristöt, myöskin fyysiset oppimisympäristöt ovat avainasemassa.

Kännykkäkielto on hyvä esitys, tuemme sitä. Siinä on monia hyviä piirteitä ja haittoja, mitä se tuo tullessaan, mutta myöskin ne hyvät asiat sieltä on säilytettävä. Nämä asiat, jotka liittyvät tähän — ryhmäkoot, riittävästi aikuisia ja kouluympäristö — pitää näissä myöskin huomioida.

Sitten se välituntiliikkuminen. Täällä tuli hyvin esille, kuinka paljon sitä välituntiaikaa on suhteessa esimerkiksi liikuntatunteihin. Sen aktiviteettia pitää lisätä, mutta siinä kanssa kouluympäristö on sellainen, että kuinka paljon siinä annetaan tilaa liikua ja näitä urheilusuorituksia ja muita tehdä välitunnilla. Tämä on myös moninainen asia. Tämä ei ratkea yhden ongelman hoitamisella. On monia asioita, jotka tämän ympärillä ovat, jotka on myöskin ratkaistava. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

16.39 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan tosiaan muutettavaksi perusopetuslakia puhelinten ja muiden mobiililaitteiden käytön osalta siten, että oppituntien aikainen puhelinten käyttö sallittaisiin vain tiettyihin laissa säädettyihin tarkoituksiin. Lisäksi tässä esityksessä esitetään, että koulun olisi annettava tarpeelliset järjestyssäännöt puhelinten ja muiden laitteiden käytöstä ja säilytyksestä. Tämän hallituksen esityksen pohjimmaisena tavoitteena on vahvistaa opettajien ja rehtorien toimivaltuuksia puuttua opetusta häiritsevään ja kouluaikana tapahtuvaan toimintaan.

Arvoisa puhemies! Koululaiset kokivat tärkeänä puhelimen mahdollistaman viestimisen ystävien ja perheen kanssa. Joillekin puhelin on myös tärkeä yksinäisyyden vähentämiseen. Jotkut oppilaat pitävät tärkeänä mahdollisuutta lähettää tai vastaanottaa viestejä esimerkiksi hätätilanteessa tai tarpeessa ottaa yhteyttä huoltajiin. Moni kokee myös tarvitsevänsä taukoa opiskelusta ja haluaa käyttää puhelimia rentoutumiseen ja yhteydenpitoon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

kavereiden kanssa. On myös ehdotettu, että voisi olla tiettyjä välitunteja, jolloin puhelinta saisi käyttää, mutta ennen kaikkea puhelimen käyttö pitäisi oppitunneilla olla sallittu vain erityistilanteissa ja vain opettajan luvalla.

Toivottavasti me aikuiset voisimme myös ottaa mallia tästä perusopetuslain muutoksesta ja voisimme itse toimia esimerkillisesti kännyköidemme kanssa. Kollega, edustaja Viitala puhui täällä äsken viisaita läsnäolosta ja sen merkityksestä ja kollega Lyly koulurauhasta. Huomaan esimerkiksi itse sen, miten lentojen aikainen kännykätön aika tekee minulle hyvää. Keskityn paperilehden lukemiseen tai sanaristikoihin ja teen jotain muuta järkevää, keskittymistä vaativaa.

Tämä hallituksen esitys sisältää myöskin kannatettavan ehdotuksen liikunnallisen elämäntavan lisäämisestä osaksi esi- ja perusopetuksen tavoitteita. Näitä hallituksen esityksen tavoitteita niin mobiililaitteiden kiellosta oppituntien aikana kuin sitten liikunnallisen elämäntavan lisäämisestä esi- ja perusopetuksen tavoitteisiin voi pitää hyvinä tavoitteina.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

16.42 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Tänään tätä lakiesitystä ollaan täällä käsitelty pariin otteeseen, mutta todella vähälle on jäänyt se, että aluehallintoviranomaisille tulee omaehtoinen tarkastusmahdollisuus koulujen arkeen. Pidän tätä erittäin merkittävänä ja tärkeänä esityksenä oman 27 vuoden erityisopettaja-, rehtori- ja luokanopettajatyöni seurauksena.

Esityksen mukaan aluehallintovirastojen valtuuksia laajennetaan seuraavilla tavoilla: Avi saa oikeuden tutkia oma-aloitteisesti, onko perusopetuksessa noudatettu lakia. Tällä hetkellä avi voi tutkia koulujen toiminnan lainmukaisuutta vain kanteluiden perusteella. Perusopetuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset aluehallintovirastojen käytettävissä olevista sanktioista. Tavoitteena on vahvistaa valvonnan vaikuttavuutta. Tällä hetkellä avi voi antaa vain huomautuksia tai käyttää harvoin sovellettavaa uhkasakkoa. Avi voi jatkossa puuttua suoraan kuntien ja muiden opetuksen järjestäjien toimintaan, jos opetuksen järjestämisessä havaitaan ongelmia. Aluehallintovirastolla on oikeus halutessaan vierailla kouluilla ja keskustella opetuksen järjestämiseen liittyvistä epäkohdista opetuksen järjestäjän kanssa sekä käydä perusopetuslain 19 §:n nojalla seuraamassa opetusta.

Lakimuutoksen tavoitteena on turvata oppilaan oikeudet. Muutosten taustalla on tarve varmistaa, että oppilaat saavat perusopetuslain mukaista opetusta ja että koulut noudattavat säädöksiä yhdenmukaisesti koko maassa. On vaikeaa löytää perusteluja sille, että opetuksessa ja koulutuksessa ei ole valvontaa, kun se on peruspalvelua siinä missä varhaiskasvatus ja sosiaali- ja terveydenhuoltokin. Tämä toimivalta tulisi ulottaa ja laajentaa koskemaan myös muita koulumuotoja. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

16.45 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä käsitellään perusopetuslain muuttamista liikunnallisen elämäntavan osalta, joka lisätään osaksi esi- ja perusopetuksen tavoitteita. Esityksen tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten liikkumista esiopetuksen ja koulupäivän aikana sekä tätä kautta vahvistaa heidän kokonaisvaltaista hyvinvointiaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

Liikunnalla on todettu olevan positiivinen merkitys muun muassa keskittymiseen, oppimiseen sekä fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin. Liikunnan on osoitettu olevan vahvasti yhteydessä hyvinvointiin, resilienssiin ja masennuksen vähenemiseen. Liikkuva koulu -toiminnalla voidaan tukea koulujen toimintakulttuurin muutosta ja koulupäivien rakennetta liikkumisen lisäämistä ja istumisen vähentämistä suosivaksi.

Lasten ja nuorten liikkumissuosituksen mukaan kaikille 7—17-vuotiaille suositellaan monipuolista, reipasta ja rasittavaa liikkumista vähintään 60 minuuttia päivässä yksilölle sopivalla tavalla ikä huomioiden. Runsasta ja pitkäkestoista paikallaoloa tulisi välttää. Tutkimuksen mukaan 7—15-vuotiaista vain noin kolmasosa raportoi saavuttavansa liikkumissuosituksen, kun 7-vuotiaista vielä reilusti yli puolet saavutti suosituksen. 15-vuotiailla osuus oli enää yhdeksän prosenttia. Tulos on 15-vuotiaiden kansanterveyden ja -talouden kannalta huolestuttava. Liikkumisessa on tulosten mukaan nähtävillä selvä sukupuoliero. Pojat saavuttivat suosituksen tyttöjä yleisemmin.

Nämä tulokset ovat todella huolestuttavia, ja on erittäin tärkeää, että liikunnalliseen elämäntapaan aletaan panostaa enemmän myös varhaiskasvatuksessa ja kouluissa. Arkiliikunta on vuosien saatossa vähentynyt, ja ruutu-aika on vallannut ajankäyttöämme. Pieniä kouluja lakkautetaan ja lapset kuljetetaan linja-autoilla ja takseilla suuriin koulukeskuksiin. Aiemmin lapset liikkuiivat kävellen, pyörällä, potkulaudalla ja tuolla pohjoisempana suksilla tai potkukelkalla lähikouluunsa. Nyt tämäkin jokaisen arkeen kuulunut liikuntatuokio on jäänyt monelta lapselta pois.

Arvoisa puhemies! Tutkimusten mukaan suomalaiset lapset liikkuvat pääsääntöisesti urheiluseuratoiminnassa. Monien lajien harrastuspaikat ovat kaukana, ja välineiden vuoksi tarvitaan autokyytiä. Näin ollen autossa saatetaan istua vielä koulupäivän päätteeksi ja päivittäinen liikuntatuokio voi jäädä 1—1,5 tunnin mittaiseksi. Urheiluseuroissa harrastaminen on hyvää, ohjattua liikuntaa, mutta joskus vähemmän voisi olla enemmän. Onko lasten liikkuminen mennyt liian tavoitteelliseksi ja suorituskeskeiseksi jo aivan pienestä pitäen? Drop out -ilmiö koskettaa kaikkia urheilulajeja. Jos lapsille jäisi enemmän yhteistä aikaa pelailla kavereiden kanssa ulkona, käydä uimassa tai pyöräilemässä tai leikkiä hippasta ulkona, niin liikunnan määrä kasvaisi kuin itsestään.

Liikunnallisen elämän eväät ovat hyvä matkakumppani aikuisuuteen. Liikunta tuo terveyttä ja hyvää mieltä. Se purkaa stressiä, ja sen avulla voi löytää myös ystäviä. Liikkuminen omaksi ilokseen ja oman kuntosuorituksen vuoksi on tärkeintä, mitä voimme tehdä voidaksemme hyvin. Ei tarvitse kilpailla, ellei halua, vaan voi nauttia matkanteosta omaan tahtiin.

On hienoa, että meillä on Suomessa monia esimerkkejä myös aikuisurheilun puolelta siitä, kuinka liikunnallinen elämäntapa pitää ihmiset kunnossa kaiken ikää. Liikunta ehkäisee kaatumisia ja pitää kehon kunnossa aivan elämän loppumetreille saakka. Kukapa voisi uskoa, että yli 90-vuotias voi juosta aitoja, hypätä kolmiloikkaa tai suunnistaa metsässä. Sellaisia teräksisiä ikäihmisiä meiltä kuitenkin löytyy. Se vaatii kunnan ylläpitämistä päivittäisen liikunnan avulla. Liike on lääke, ja sitä meidän tulee kaikkien harjoittaa mahdollisuuksiemme mukaan.

Opetetaan lapset jo nuorena kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja, sillä jokaiselle varmasti löytyy mieluinen tapa harrastaa jotakin liikuntalajia. Kävely ei maksa mitään, ja siinä samalla saa raitista ilmaa. Siitä on helpoin aloittaa meidän jokaisen. Portaiden käyttäminen hissien sijaan tuo lisää askelia päivään kuin huomaamatta. Liikunnallisen elämäntavan oppien vieminen kouluihin ja esiopetukseen on tärkeää. Kaikilla lapsilla ei ole harras-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

tuksia, jolloin se on samalla myös lasten välistä yhdenvertaisuutta edistävää. Tuetaan ja kannustetaan lapsia yhdessä liikkumaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

16.50 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Otin tuossa äsken esille nämä sosiaalisen median sovellukset ja digipelit, jotka on suunniteltu nimenomaan koukuttamaan ne kasvavat lasten aivot. Tämä tutkimustieto osoittaa sen, että nämä pelit ja some on suunniteltu tavallaan samanlaisen riippuvuuden aiheuttamiseksi kuin mitä rahapeleissä on. Ja nuoret toivovat nimenomaan aikuisten tukea puhelimien käytön rajaamiseksi. On aikuisten tehtävä siellä kouluissa ja kotona laittaa rajat kännyköiden käytölle. Toivottavasti ja todennäköisesti lähitulevaisuudessa yhä harvempi alaluokkien oppilas omistaa älypuhelimien, sillä tietoisuus näitten sovellusten ja pelien haitoista lisääntyy koko ajan.

Kuten tässä lakiesityksessä esitetään, puhelimen käyttö mahdollistetaan oppilaille, jotka tarvitsevat sitä apuvälineenä terveydentilansa vuoksi. Oikeastaan ainoita tilanteita, joissa puhelimesta on lapsille ja nuorille todellista hyötyä koulupäivän aikana, ovat juurikin nämä esityksessäkin mainitut sairaudet ja vammat, joiden hoidossa ja kuntoutuksessa puhelinsovellukset ovat paikallaan, esimerkiksi insuliinihoitoon diabetes tai kuulovamma. Eli on tärkeää, että varmistetaan niille lapsille, jotka tarvitsevat sitä puhelinta päivän aikana, sen käyttö mutta sitten myös niin, että sitä kännykkää ei käytetä väärin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

16.52 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! 27 vuotta olen saanut rehtorina, erityisopettajana, luokanopettajana ja erityislapsen äitinä kokea koulujen arjessa mobiililaitteiden käyttöä, niiden haasteita ja ongelmia sekä vaikutuksia oppimiseen, kasvamiseen ja kehittymiseen. Tämän oman kokemukseni vuoksi kannatan tätä lakialoitetta.

Olisin valmis yhdessä perussuomalaisten kanssa tiukentamaan tätä lakia koskemaan myös koko koulupäivää. Lapset ja nuoret itse ovat toivoneet rajoituksia kännyköiden käytölle. Kännykät saadaan viimein koulutyöstä syrjään. Yhdenkään lapsen kasvu eikä kehitys ei kärsi tästä rajoituksesta.

Tällä lakiesityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia yhdenkään kunnan tai valtion talousarvioihin. Tämä on siis meidän yhteiskuntamme toimintakulttuurinen muutos.

Oppilas saa jatkossa käyttää omaa mobiililaitettaan vain oppimistarkoitukseen tai terveydenhuoltoonsa. Koulun on laadittava järjestyssäännöt puhelimen käytöstä ja säilytyksestä työpäivien aikana, mikä tarkoittaa siis oppitunteja, välitunteja, ruokailua ja siirtymää paikasta toiseen.

Järjestyssäännöillä voidaan puhelimen käyttö rajata vaikka vain yhteen välituntiin. Järjestyssäännöt mahdollistavat paikallisten tarpeiden huomioon ottamisen. Opetushallituksen tulee mielestäni tässäkin asiassa ohjeistaa kouluille järjestyssääntöjen tekeminen niin, että pääasiat ovat joka puolella Suomea yhteneväiset.

Mobiililaitteiden kieltäminen koulutyöskentelyssä tuo positiivisia vaikutuksia oppimisessa suoriutumiseen ja oppitunnilla keskittymiseen. Koulujen työrauha paranee. Sääntöjen selkiyttäminen lisää oppilaiden yhdenvertaisuutta.

Haluan käynnistää keskustelun ja toimenpiteet siihen, että vanhemmat ja huoltajat eivät hankkisi kännyköitä vielä ensimmäisen ja toisen luokan oppilaille. Tutkimusnäyttöä on sii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

tä, miten älylaitteiden käyttö vaikuttaa kasvavan lapsen ja nuoren aivot toimintaan. Tämä vaatisi yhteispäätöksen ja -linjauksen.

Aivoliiton kansallinen aivoterveysohjelma on antanut suositukset älypuhelimien vapaa-ajan käytöstä erityisesti lapsille ja nuorille. 2—6-vuotiaille suositellaan ruutuaikaa maksimissaan tunti päivässä ikätasolle sopivasti. Nuorten ja aikuisten älypuhelinikäytön tulisi olla 2—3 tuntia päivässä. Lisäksi älypuhelimien jatkuvaa availua pitäisi välttää, sillä tiedetään, että jatkuvat keskeytykset kuormittavat aivoja. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

16.55 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin ottaa vielä kantaa siihen, kun täällä salissakin kävi ilmi tai puheenvuoroissa otettiin esille, että puhelin on turva joillekin lapsille. Usein on niin, että ne lapset, jotka kokevat puhelimen olevan ikään kuin heidän turvanaan koulussa, ovat juuri niitä, joiden tulisi harjoitella koulupäivän aikana ja välitunneilla niitä sosiaalisen vuorovaikutuksen taitoja. Tätä varten se puhelin ei ole hyvä turva, vaan nimenomaan niin, että se puhelin on pois ja aikuiset ovat tukena siellä, kun harjoitellaan näitä normaaleja vuorovaikutustaitoja.

Haluaisin vielä sanoa tästä liikunnallisen elämäntavan lisäämisestä ja kirjauksesta perusopetuslakiin, että on tosiaankin niin, että 2 000 tuntia lapset viettävät siellä välitunneilla. Pieni lapsihan liikkuu luonnostaan. Kun on välineitä ja mahdollisuuksia ja niitä löytyy sieltä koulujen pihoilta, niin lapsi kyllä liikkuu. Eli meidän ei tarvitse välttämättä sinne lisätä tällaista aikuisten ohjaamaa toimintaa, vaan nimenomaan niin, että se leikki ja luonnollinen liikkuminen tapahtuu siellä välitunneilla. Eli oikeastaan meidän aikuisten tehtävä on varmistaa, että lapsilla on tilaa, mahdollisuuksia leikkiin ja liikkumiseen ja että siellä välitunneilla on sitä aikuisten valvontaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

16.57 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan vielä tästä koululaisten mobiililaitteiden rajaamisesta. On hyvä, että aloitamme eduskuntakeskustelun nykyisen käytön rajoituksista peruskoululaisilla.

Mobiililaitteiden käyttö ja sosiaalinen media ylipäättään ovat tuoneet uusia ulottuvuuksia kouluihin ja sisältöihin mutta valitettavasti myöskin uusia muotoja kiusaamiseen. Meidän tulee myös lainsäätäjinä edistää keskustelukulttuuria, jolla haetaan laajempaa ja ylikansallista näkemystä muun muassa sosiaalisen median mahdollisiin käyttörajoituksiin tai mobiililaitteiden käytön rajaamiseen, siihen, miten voisimme ylikansallisesti taklata tätä ongelmaa tai mahdollisesti rajoittaa esimerkiksi somen käyttöä, jotta meidän lapset ja nuoret voisivat turvallisesti kasvaa niin fyysisissä kuin sitten virtuaalisissa maailmoissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

16.58 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tätä sosiaalisen median ja älypuhelimien käyttöä on tutkittu esimerkiksi lukiolaistytöjen seurantatutkimuksella, ja sieltä paljastui aika huolestuttavia tuloksia. Eli puhelinta käytettiin pienissä pätkissä jopa 250 puhelimen avausta päivässä, yhteensä kuusi tuntia joka päivä, ja se tekee viikkotasolla 42 tuntia. Tuosta ajasta neljä tuntia päivässä oli somea, minkä lisäksi näistä nuorten kuvakaap-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

pauksista näkyi 88 eri puhelinpeliä, kymmeniä nettikauppoja, lukuisia suoratoistopalveluita. Kun puhutaan siitä, että oppilaat tarvitsisivat puhelinta myös näihin koulupäivän aikaisiin toimintoihin — laskimeen, Wilmaan — niin näitä käytettiin pari minuuttia päivässä. Eli suurin osa siitä älypuhelimien käytöstä menee aivan johonkin muuhun, ja tämän vuoksi olisi tärkeää, että myös siellä välitunneilla saataisiin tätä puhelimen käyttöä rajoitettua.

Jos me ajatellaan, että tuo kuusi tuntia päivässä oli vain sitä puhelimella käytettyä ruutuaikaa, niin sen lisäksi tulee vielä koko koulupäivän ajan ja läksyjen vaatimana läppärin ruutuaika. Ja jos yli puolet vuorokaudesta kuluu ruutujen äärellä, niin on täysin selvää, että jostakin muusta se on pois. Yöunen pituuteen koulupäivän aikaisella puhelinrajoituksella ei tietenkään voida vaikuttaa, mutta liikunnallisen elämäntavan kannustamiseen, yhteisöllisyyden tunteisiin sekä yksinäisyyden ja kiusaamisen vähentämiseen puhelinrajoitusten vaikutus voisi olla huomattava.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.00 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Liikkumattomuudella on suora yhteys henkiseen ja fyysiseen jaksamiseen. Toimintatapojen muutos on aivan välttämätöntä ja pikaisesti. Tämän vuoksi tämän liikunnallisen elämäntavan lakialoite perusopetuslakiin on erinomainen.

Suomen kansa liikkuu liian vähän. Tämä merkittävä yhteiskunnallinen ongelma tulee ottaa tässä salissa ja hyvinvointialueiden tasolla vakavasti ja vastuullisesti. UKK-instituutin laskelmien ja liikuntaraportin tulosten mukaan liikkumattomuus aiheuttaa vuosittain yli kolmen miljardin euron kustannukset.

Liikkumattomuudella on suora yhteys meidän oppimiseen, kasvamiseen ja kehittymiseen. Liikuntasuositus, 2,5 tuntia per viikko, tulee konkretisoida jokaiselle koululaiselle ja kannustaa liikkumiseen myös toimintakyvyn ylläpitämiseksi. On erittäin tärkeää, että jokaiselle löytyy liikunnallisia onnistumisen elämyksiä ja kokemuksia ja se oma liikunnallinen tapa. Peruskunta voidaan kehittää, aivoja harjaannuttaa, toimintakykyä ja sosiaalisia kontakteja pitää yllä. Lapsille ja nuorille liikunnan lisääminen koulupäiviin on vaikuttavin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.02 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässäkin keskustelussa on oikeastaan kyse siitä, että kun perusopetuksen tulisi luoda vahva perusta kaikelle myöhemmälle oppimiselle, niin me tarvitaan tämän kännykkäkeskustelun lisäksi keskustelua siitä, että me palataan perusasioihin. Tutkimustieto tällä hetkellä vahvistaa esimerkiksi sen, että kun me puhutaan digioppimisen osalta vaikkapa myöskin tästä käsin kirjoittamisesta ja sen vaikutuksista, me tiedetään aivotutkimuksesta, että jos meillä on tutkimusryhmä, joka kirjoittaa muistiinpanot käsin, ja meillä on tutkimusryhmä, joka kirjoittaa muistiinpanot tällä tavalla läppärillä, näppäimistöllä, niin jos vaikkapa kokeen maksimipistemäärä on 100, tutkimustulokset osoittavat, että ne oppilaat, jotka ovat kirjoittaneet muistiinpanot sillä näppäimistöllä, suoriutuvat 25 prosenttia heikommin kuin ne, jotka kirjoittavat käsin. Tämä käsin kirjoittaminen liittyy oppimiseen hyvin vahvasti. Se aktivoi aivojen eri osa-alueita, muistia, sitten tämmöistä hahmottamiskykyä kokonaisvaltaisesti liittyen siihen oppimisprosessiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

Eli meidän tulisi palata kouluissa perusasioiden äärelle, ja tähän liittyy myöskin tämä kännykkäkeskustelu. Jos me ajatellaan näitä Pisa-tuloksia ja sitä eriytymistä, mitä me tällä hetkellä havaitaan suomalaisissa kouluissa, niin nimenomaan ne perheet, joissa huoltajilla ei ole mahdollisuutta tukea lasten oppimista, jäävät älylaitteiden parissa sitten heikompaan asemaan, ja todennäköisesti juuri nämä oppilaat, jotka eivät saa sieltä koulusta vahvempaa tukea, käyttävät näitä älylaitteita muuhun kuin oppimiseen.

Oikeastaan tässä tieto- ja viestintäteknologian keskustelussa tulisi nähdä perusopetuksessa tämä teknologia nimenomaan renkinä ja semmoisena lisämausteena eikä sellaisena toimintaa ohjaavana isäntänä tai itsetarkoituksena.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

17.05 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun tässä kännykkäkeskustelussa on menty myöskin tuohon liikkumiseen, niin oikein mielelläni kyllä kanssa käytän puheenvuoron tästä nuorten liikkumisesta ja hyvinvoinnista ja kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista. Se hyvinvointi koostuu useasta eri tekijästä. Aktiivisella elämäntavalla on siinä suuri vaikutus, ja sitten ovat riittävä uni ja hyvät ihmissuhteet — tämä on kuitenkin kokonaisvaltainen juttu, mistä se koostuu — ennen kaikkea sellainen tasapaino, mitä kaikkien nuorten tulisi saavuttaa.

Kyllä tämä kännykän käyttäminen — niin kuin nuo äskeiset luvut, mitä edustaja Seppänen otti esiin, oliko kaksi- ja puolisataa kertaa, kun avataan kännykkä päivän aikana — on sellaista, että pystyy aika äkkiä matemaattisestikin sen laskemaan, että siinä jokunen minuutti menee. Taisi edustaja Seppänen tuoda ne minuutit tarkalleenkin esille. Jos sitä saataisiin ihan vaikka 50 prosenttiakin pienennettyä, niin siinä jäisi valtavasti aikaa muun muassa näille liikunnallisille harrastuksille ja niille asioille, joilla tasapainoa voisi nuoren kasvamiseen tuoda. Sen vuoksi kaikki liikkuminen ja harrastaminen on kannatettavaa, aina ei tarvitse harrastaa jossain tietyn lajiliiton alaisuudessa tai joukkuevalmennuksessa, vaan nimenomaan olisin todella tyytyväinen, jos tulevaisuudessa enemmän näkisimme nuoria ja lapsia liikkumassa omaehtoisesti ja kehittämässä omia pelejään tuolla koulujen pihilla tai muilla pelikentillä.

Jos vielä muistelen hiukan omaa nuoruuttani: Pelasin jääkiekkoa Rauman Lukossa B-junioreihin asti. Jääkiekkomenestyksestä en nyt tässä salissa niin halua ruveta puhumaan mutta ehkä siitä, mikä oli se isoin oppi, mitä itse sain joukkuepeleistä, ja se oli nimenomaan se, että siinä opittiin huomioimaan toisia ihmisiä, opittiin toimimaan joukkueena. Elikkä minä näen, että sillä liikunnallisella elämäntavalla oli hyvinkin semmoinen kasvattava vaikutus, ainakin minuun ihmisenä ja nuorena, siihen, miten kasvoinkin siihen, miten toisten ihmisten kanssa ollaan tekemisissä. Tämmöinen näkökanta nyt vielä tähän. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.07 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvokas puhemies! Itsekin kirvouduin puhumaan liikunnasta, koska se on lääke todellakin lähes jokaiseen vaivaan. Meillä on iso ongelma, siis se on ongelma, ei haaste, että Suomen kansa ei liiku riittävästi. Valitettavasti puhutaan selaisesta summasta kuin lähes viisi miljardia, joka on se lisäkustannus, että saataisiin ihmiset liikkumaan elämänsä alusta loppuun saakka. Uhka ja riski on todellinen, ja kohta meil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

lä on liikuntakyvyttömiä armeijoita. Kun siitä armeijasta mainitsin, niin se liittyy myös olennaisesti maamme turvallisuuteen ja maanpuolustukseen, sillä vain fyysisesti vahvat ja kestävät sotilaat pystyvät puolustamaan isänmaata noissa kovissa taistelutehtävissä.

Eli liikkumattomuus on suuri uhka meidän yhteiskunnalle. Liikkumiseen meidän pitäisi panostaa ja kannustaa ihmisiä, ennen kaikkea lapsia ja nuoria. Meillä oli ne kolme tärkeää tehtävää eli kannustaa, kuljettaa ja kustantaa, ja ennen kaikkea meidän aikuisten ihmisten tärkeä tehtävä on näyttää hyvää esimerkkiä terveistä elämäntavoista ja liikunnasta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.09 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Lapsen oma puhelin ei ole mikään lakiin kirjattu perusoikeus, vaan siitä on muodostunut lyhyen ajan kuluessa tapa, jossa suomalaiset alakoululaiset poikkeavat ihan kaikista muista maista. Eli meillä on jostain älyttömästä syystä muodostunut tänne sellainen käsitys, että alakoululaisen puhelin olisi joku turvatekijä — se olisi joku sellainen kapistus, joka nyt antaa sen turvan siellä koulussa ja koulumatkoilla ja joka puolella. Oikeastaan älypuheliin liittyvien turvattomuustekijöiden takia käynnissä on monenlaisiakin aloitteita, joilla kannustetaan vanhempia nimenomaan jättämään ostamatta kännykkä alakouluikäisille.

Näissä sivistysvaliokunnan kuulemisissa dosentti Silja Kosola toi esille lasten oikeuksien alan professorin Suvianna Hakalehdon näkemyksen, joka vahvistaa sitä, että lapsen oikeus suojeluun ja oppimiseen on riittävä peruste koulupäivän aikaiselle kännykkäkieltole. Tämä vaihtoehto, että koko koulupäivä on kännykkävapaata, ei myöskään vaadi taloudellisia resursseja sen enempää kuin vain oppituntien aikainen puhelinten käyttökielto. Eli itse asiassa kyse tässä keskustelussa on siitä, että kännykässä on enemmän haittoja lapselle, eikä siitä, että se olisi tällainen turvallisuutta lisäävä laite. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että me saataisiin koko koulupäivän aikainen kielto kännyköille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.11 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Nykyhallituksen hallitusohjelmassa on poikkihallinnollinen Suomi liikkeelle -ohjelma, jonka mukaisesti liikunnallinen elämäntapa lisätään osaksi esi- ja perusopetuksen tavoitteita. Muutoksen avulla pystytään edistämään tavoitteita vahvistavaa liikunnan merkitystä esiopetuksen ja koulujen toimintakulttuureissa sekä siten vahvistamaan lasten ja nuorten liikkumista koulupäivän aikana. Tavoitteiden saavuttaminen kuitenkin edellyttää, että lainsäädännön muutoksen jälkeen tehdään myös tarvittavat muutokset ja riittävän vahvat konkreettiset kirjaukset esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin erityisesti koulujen liikunnallisen toimintakulttuurin kehittämiseksi.

Esi- ja perusopetuksella on keskeinen merkitys lasten ja nuorten liikkumisen ja liikunnan edistämisessä erityisesti vähän liikkuville lapsille ja nuorille. Lasten ja nuorten arki kuuluu pitkälti kouluissa sekä kodin ja koulun välisillä matkoilla, minkä vuoksi koulupäivän aikaisella liikkumisella ja liikunnalla sekä koulumatkan kulkutavalla on tärkeä merkitys lasten ja nuorten kokonaisaktiivisuuteen. Esimerkiksi vähän liikkuvien lasten ja nuorten päivittäisestä reippaasta liikkumisesta jopa 42 prosenttia kertyy koulupäivän aikana. Liikunnan opetuksella ja liikunnan kasvatuksella sekä koulujen liikunnallisella toimintakult-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2025 vp

tuurilla on tärkeä merkitys lasten ja nuorten liikunnallisen ja aktiivisen elämäntavan kehittämisessä.

Perusopetuksen toimintakulttuurin liikunnallistamisen kehittämistyötä on tehty vuodesta 2010 alkaen valtakunnallisella Liikkuva koulu -ohjelmalla. Erilaiset koulupäivään liittyvät liikuntaa lisäävät toimenpiteet yleistyivätkin perusopetuksessa 2010-luvulla, ja liikunnallinen toimintakulttuuri kehittyi perusopetuksessa myönteiseen suuntaan. Viime vuosina liikunnallisen toimintakulttuurin rakenteita on kouluissa myös osin purettu. Toimintakulttuurin muutos vie aikaa, joten myös jatkossa on tärkeää jatkaa pitkäjänteistä työtä perusopetuksen liikunnallistamisen tukemiseksi ja kehittämiseksi.

Koulupäivän aikaisen liikkumisen hyödyistä on vahvaa tutkimusnäyttöä. Riittävä fyysinen aktiivisuus on edellytys lasten ja nuorten normaalille kasvuille ja kehitykselle sekä hyvinvoinnille. Fyysisen aktiivisuuden lisääminen on yksi keino, jolla voidaan parantaa lasten ja nuorten oppimistuloksia. Reipas liikunta, hyvä fyysinen kunto ja hyvät motoriset taidot ovat myös yhteydessä hyvään koulumenestykseen lapsuudessa ja nuoruudessa. Erityisesti koulupäivän aikainen liikkuminen on hyödyllistä oppimistulosten näkökulmasta. Lisäksi liikunnallinen elämäntapa edistää kouluissa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja viihtyvyyttä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.14 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! OECD:n Pisa-vertailussa suomalaiset oppilaat arvioivat työrauhan vertailumaiden toiseksi huonoimmaksi. No, tämä heikko työrauha on yhteydessä heikompaan matematiikan osaamiseen ja lisääntyneeseen matematiikka-ahdistukseen. Näiden tutkimustulosten pitäisi olla meille herätys. Me olemme menossa väärään suuntaan.

Suomalaiset lapset saavat kännykät paljon, paljon aikaisemmin kuin missään muualla maailmassa. Lisäksi suomalaiset lapset saavat pääsääntöisesti puhelimen mukana käyttöönsä rajattoman datapaketin, mikä tarkoittaa, ettei laite itsessään säätele käyttömäärää mitenkään. Tämäkin kehitys korostaa perhetaustan merkitystä. Toisissa perheissä vanhemmat seuraavat lasten puhelimien käyttöä, rajoittavat sitä jollakin sovelluksella, kuten tällaisella Family Link -palvelulla, toisissa perheissä lasten puhelimien käyttö on täysin rajatonta. Jos vielä koulusta annetaan pienten koululaisten käyttöön tabletit tai muut laitteet, joilla hänen oletetaan itseohjautuvasti hoitavan läksyt, tilanne pahenee entisestään. Ainaakin näitten alakoululaisten osalta digitaalisten opetus tulisi rajata koulupäivän aikaiseksi ja opettajan ohjauksessa tapahtuvaksi. Samalla näihin koulun laitteisiin tulisi saada tällainen turvaohjelmisto, joka rajaisi pääsyn lapsille haitallisen sisällön äärelle.

Tämän Digitalisaatio oppimisen ja oppimistulosten selittäjänä -tutkimuksen tulokset ovat voimakkaassa ristiriidassa tämän esityksen alussa kuvatun kyselytutkimuksen tulosten kanssa. Eli niin kuin valiokunnan kuulemisessa kuultiin, lapset itse myös kokevat mobiililaitteet erittäin häiritsevinä. Ja jos ajatellaan näitä digitalisaation mukanaan tuomia hyötyjä, niin ne eivät kuitenkaan tue sitä, että ne jotenkin edistäisivät oppimista, ainakaan tällaisella rajattomalla käytöllä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.